

BÖRZSÖNYI HELYKÖN

Irodalmi, művészeti, természetbarát folyóirat

X. évfolyam 6. szám, 2015. június

"Áldjon meg az Isten mindenkit, aki az áldatlan magyar ugart tördeli."

Hajósi János fotója

Tartalom:

- Ketykó István:**Mert oly mindegy hol járom be tested dűlőit (vers) 3
Dr. Koczó József: Településrajzok az Ipoly mentéről II. (képes helytörténeti írás) 4-14
Fetykó Judit: Az úton IV. rész; (könyv részletekben) 16-20
Petrozsényi Nagy Pál: Csalogányok és pacsirták; (írás) 22-24
Csáky Károly: Ige a 133. napra; (vers) 26
Molnár József: Legalább; (vers) 27
Börzsönyi Erika: Gyümölcsök íze a számban; (vers) 28
Csáky Károly:A második világháború utáni tragédiák Paláston; (képes helytörténeti írás) 30-34
Horváth Ödön: Szodoma utolsó napja; Tánc a szakadék felett; Tiltott paradicsomban; Újjászületés; (versek) 36
Tóth Imre: Esőfront; Tartózkodó Buddha; Teljes elsötétítés; (versek) 38-39
Kő-Szabó Imre: Kutyavilág; (írások) 40-41
Kerekes Tamás: BourbanDouglas Itókfalván V. rész; (írás) 42-44
Kovács T. István: Szőlőskerti múltidézés; (írás) 46-48
Maruzs Éva: Aki madár, felhők közt jár; (versfordítás) 50
Kiss-Simon Miklós: Csicsófalvi csúcs; (írás) 52-56
B. Tóth Klára:Célirány; (vers) 58
Vasi Szabó János: Szivárvány halálország fölött; (írás) 60-63
Székács László: Lyukak ura; (vers) 64
Vasi Ferenc Zoltán: Alkoholszonda; (vers) 66
Pongrácz-Danielisz Ágnes: Szürke; (vers) 68
Hörömpő Gergely: Most már tudom; (vers) 70
Pribojszky Mátyás: Ami megmarad; (írás) 72-73
Végh Tamás:Célegyenesben; (vers) 74-76
H. Túri Klára:Öregasszony harmickét fokban; (vers) 78
Elbert Anita: Kacag a Hold; (vers) 80
Bemutatjuk: Verselő Emberek; (versek) 82-84
Beszámoló:Tóth Imre (1927-2015) nekrológ; Talán:Németh Péter Mykola könyvbemutatója; 86-94
Dobrosi Andrea: Szerelem; (vers) 96
Programajánló; 98
Könyvajánló; 99-102
Impresszum; 103

E havi számunkat a Balassagyarmaton élő és alkotó Hajósi János természetfotóival díszítettük. Köszönet a képek közlési jogáért! A Szerk.

KETTKÓ ISTVÁN**Mert oly mindegy hol járom be tested dűlőit**

*nincs mese kíméletlenül őszintének kell lennem
mert oly mindegy hol járom be tested dűlőit
az apró örömök apró csodák már a múlté
de mégis szemedben fájdalmas fényt látok
felém röpiül tenném forgatnám már vissza az idő kerekét
de nem lehet
én és te így vagyunk egy és egész
mondtam már hogy szép a bőröd
talán ismételnem kellene naphosszat
hogy ájultan szeretlek
és fáj ha vétkezem
ne hidd hogy rossz vagyok és ne hidd hogy jó vagyok
de tudd ájultan szeretlek
és fáj ha vétkezem
újra vétkezem és mégis szeretlek így ahogy vagy
sokszor gyönyörűen zöld réteken lovagolva álmaink
de jaj mit ér a szó ha
nem felmutatható
mert mutatnálak naponta reggel délben este hajnalban
felmutatnálak tán így jobban elhinnéd soha nem akartalak bántani
szeretlek így ahogy vagy
tudom átázolnak véremen az olcsó hajnalok
csak ennyire futotta belőlem
de tudd ájultan szeretlek
és fáj ha vétkezem
szeress te is gyönyörűen szépen tisztán így ahogy vagyok*

Verőce, 2002. december 21.

Dr. KOCZÓ JÓZSEF**Településrajzok az Ipoly mentéről II.**

„Az ember a szíve mélyén örökké oda való, ahol született.”

Tamási Áron

850 esztendő Hont vármegye egykori székhelye – Kemence

A település a Börzsöny lábánál a Csarna-patak mellett fekszik. A község környéke évezredek óta lakott hely, hiszen az emberi élethez szükséges feltételek adottak voltak. A falut övező hegység erdeinek gazdag vadállománya és a lankás területen folytatott földművelés biztosította a megélhetést. Ezt bizonyítják a határban talált kőkorszaki eszközök, egy egész kőszerszámműhely pattintott kövekből álló maradványai, bronzkorból származó urnasíros temetkezési helyek, valamint római kori régészeti leletek.

A község első írásos említése **1156**-ból a ma is használatos **Kemence** alakban maradt fenn. További névváltozatai: **Kemencha**, **Kemenche**, **Kemencze**. Kálmán Béla a község nevét szláv eredetűnek tartja, mely **mészégetőt**, **barlangot** jelent. Kiss Lajos szerint a települést a rajta keresztülfolyó patakról nevezték el (Kemence-patak). A név szláv eredetű, jelentése: köves medrű. A községben élő helytörténész, Puszkás Péter szerint a név semmilyen tekintetben nem szorul magyarázatra. Miklósy Imre, a falu egykori helyettes jegyzője 1865-ben Pesty Frigyes helynévgyűjtő kérdőívének a településnevet magyarázó pontját ekként válaszolta meg: „A név eredetéről a szóbeli hagyomány útján a következőket tudhatni: valószínűleg a 15. században az erdős-hegyes vidéken néhány nomád család az üldözés előtt menhelyet keresendő, a rengetegbe vonult, hol egy ideig megvonták magukat; később jobban kifelé húzódnak az oldalakban kemencze alakú üregeket kezdtek építeni, azokat kővel beboltozzák s mésznek kiégetik; – több levén pedig ilyen kemencze egymástól csekély távolságra építve, a gyarmatosok által elfoglalt terület tőlük s a környékbeliektől Kemenczéknek neveztetett, mely elnevezéssel éltek mindaddig, valamig meglehetősen elszaporodván, felhagytak a mészégetéssel s hozzá láttak a favágás és erdőirtáshoz, mely húzamosabb munkálati idő alatt a mészégető üregek (:kemenczék:) összeomolva elenyésztek. Ezen enyészet magával ragadta a régi elnevezés végső betűjét is és lett Kemenczéből Kemencze, mi általánosan minden egyéb elnevezés nélkül használtatik.”

A község a király, utóbb az esztergomi egyház és nemesek birtoka. 1156-ban a közepes jövedelmű falu dézsmáját az esztergomi érsek átengedte a káptalannak. 1232-ben a király azzal csatolta a zólyomi uradalomhoz Kemencét, hogy dézsmáját továbbra is a káptalan szedje. 1283-ban **Hontpázmány** nembeli Márton fia István fiainak, Jánosnak és Lampertnek itteni birtokát elhatárolták az érsek Bernece falujától. A határ nagyjából Kemence és Bernecebaráti mai határvonalát követi.

1290 körül az esztergomi káptalan itteni faluja a prépostnak húsvétkor egy juhot, tojást és kalácsot, pünkösdkor egy juhot báránnyal, Márton napján egy ürüt, 4 köből zabot és 7 tyúkot adott. 1293-ban Pásztói István fiai, László, János és Miklós által elkövetett hatalmaskodás, károkozás miatt Kemence birtokát az esztergomi érseknek ítélte az országbíró. Két évvel később a kárvallott Pásztóhiakkal rokon Bényi Kázmér fiai az érsek itteni falujából 40 ökröt, 2 tehenet és egy juhot elhajtottak. A kiskirályok korában Csák Máté martalócai is néhány évtized múlva felperzselték a falut és számtalan apró jószágot vittek el.

A községhez és környékéhez sok érdekes monda fűződik. Ilyen hely a **Godóvár** is. Még a középkor előtt épült, melyből ma már csak néhány faltöredék és faragott kő maradt fenn. A feltevések szerint egy jelzőrendszer része volt, amely Drégelyvártól Honton, Godóváron, Salgóváron, Damásdon keresztül Esztergomig jelezte a veszélyt; nappal füstjelekkel, éjjel tűzzel. A vár alatti titkos alagutakat, rejtékhelyeket sokáig kereste a lakosság, kincset vélve benne. A hiedelem szerint pünkösdi vasárnapján az első harangszóra

megnyílik a rejtett járat, amely beharangszókor bezárul. Addig kell a kincssel visszatérni, mert a lejárta egy évig ismét zárva lesz. Ilyen kincsszerzésről azonban a helyiek nem tudnak.

A községben helynevek utalnak arra, hogy **Mátyás király** és felesége, **Beatrix királyné** szívesen vadászott a Börzsöny rengetegében: Királyháza, Királykút, Királyné pallagja. A XX. század elején József főherceg kedvelt vadászterülete volt, 1000. szarvasbikájának elejtési helyét emléktábla jelöli.

A falu a török hódoltság korában sem néptelenedett el, majd életében jelentős változást hozott, hogy **Hont vármegye székhelye** lett. A vármegyeház építtetője gróf Koháry András megyei főispán. 1752. október 23-án tartották az elkészült megyeházban a vármegye általános gyűlését.

Három évtizeddel később itt zajlott le az emberevessel vádolt cigányok pere.

Az almási rablóbanda tagjai ellen 1782. augusztus 21-én hozott ítélet szövege

Az 1782-ik esztendőben Augusztus 21-ik napján Hont Vármegyének a méltóságos Monyoró-keréki Gróf Erdődy József főispán hivatali helytartó elnöklete alatt Kemencze községben megtartott gonosztevőket vizsgáló székének alkalmatosságával.

Fölvette a pört nemes Huszár József mint nevezett vármegye tiszti főügyésze fölpörösi minőségben.

Macska Anna a Porontyi István és Krisztina a Bojsza András felesége, Gábris Anna a Tököly Ferencz felesége, nemkülönben darázi Mikó András és Tököly József meg ennek felesége Burián Éva mint az almási rablógyilkos banda czinkosai ellen, alpörösi minőségben. Ugyanazon ügyész előadja, hogy ... nevezettek az almási Didy Miklós házában, sőt több más helyen, az utakat megszállván az erdőben, több utas embert meggyilkolni és kegyetlenül lemészárolni, a náluk levő holmijuktól kifosztani, a meggyilkoltak holttestét összevagdálni és szétmarczangolni, az összevagdalt darabokat pedig megfőzni és az emberhúst torkosságuk kielégítésére megenni, csontjukat és kiváltképp fejüket szétzúzni és összetörni s a tűzbe dobni nem átalítottak... Ennélfogva kéri, - hogy a nevezett 42-47. sz. alpörösök a Hármaskönyv 1-ső részének 15-ik czíme és más hazai törvények szerint – önkényes vallomásaiknál és czinkostársaikkal való szembesítésüknél fogva a megérdemelt súlyosbított halálbüntetés alá vetessenek... A szék színe előtt szembesített alpörösök nem tagadhatván hogy a rablógyilkos bandának czinkosai, egyformán beismerték, hogy Didy Miklós almási házában ... közreműködtek mikor egy sáfrányárust és két szövetárust – a meggyilkoltak jajveszékelésének túllármázására – az öregebbek parancsára történt éneklés, kiabálás és tánczolás alatt a férfiak legyilkoltak, és testüket földarabolván és szétmarczangolván az öregebb asszonyok megfőzték, és az ekként valamennyi között szétosztott emberhúst együtt megették, és azonfölül ezekhez hozzájárul hogy Tököly József a mint megvallotta, a meggyilkolt embereket fával ütötte, és azon kívül a nemcsényi erdőben a többi társával kettőt meggyilkolt, Gábrics Anna pedig a többiekkel egyformán jelen volt a zsarnói úton lemészárolt sáfrányárus megölésénél, és megvallotta, hogy annak a húsából evett, ezért az elkövetett büntettek iszonyatosságánál és a közbiztonság követelményénél fogva is... Tököly József és Mihó András kötélre, az elsőnek felesége Burián Éva pedig, meg a másik három t.i. Bojszáné Krisztina, Macska Juliána és Gábris Anna pallósra ítéltnek nyilváníttatnak.

Kiadta nevezett vármegye tiszti főügyésze Huszár József.

/Közli: Vajna Károly: Hazai régi büntetések II. k. Budapest, 1902. 258-259. old./

Bizonyítékok hiányában, kínzásokkal kierőszakolt beismerő vallomásra alapozva többrendbeli gyilkosság, rablás és emberevés vádjával 42 embert ítélték halálra, melyből 41 esetben lefejezéssel, akasztással, kerékbetöréssel és felnégyeléssel végre is hajtották az ítéletet.

Egy 1806-ban bekövetkezett tűzvész azonban elpusztította az épületet, a vármegye Ipolyságra tette át székhelyét. Kemencén, mint megyeszékhelyen – a monda szerint áruhában – **II. József, a kalapos király** is megfordult. Az egykori megyeházban 1938 óta iskola működik.

Kemence középkori temploma emelt helyen állt, a plébánia felett. 1697-ből írásos említése is fennmaradt. Kőfal vette körül – ennek kapuja és maradványai ma is láthatók – hajója festett kazettás mennyezetű, szentélye felett pedig hálóboltozat volt, magyar címeres zárókövel. 1708-ban építettek rá tornyot. Arégi templomról 1754-ben történik utoljára említés.

Az új templom 1769-ben készült el, ez a templom azonban 1804-ben ledőlt. Szerencsére senki sem tartózkodott benne. A mostani templom 1810-ben épült, 1812-ben szentelték fel **Kisboldogasszony** (Szűz Mária születése) és **Borromei Szent Károly** tiszteletére.

A község **Kelemen** nevű **papját** 1298-ban említik. A falu lakossága a reformáció idején is megmaradt zömében katolikusnak, de tudomásunk van arról is, hogy 1613-ban evangélikus anyaegyháza is volt. Pázmány Péter plébánossal rendelkező településként említi.

A lakosság részére a föld nem biztosította a maradéktalan megélhetést. A férfiak főként erdei munkásként járták az országot, s lettek híres **favágók** és **fafaragók**. A helyi erdőben elterjedt az ún. románszánkós fahúzás, a század elején pedig megépült a nagyobb völgyeket behálózó gazdasági kisvasút. Az erdészet az Ipolyvidéki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság kerületévé működött a XX. század második felében. 1950-ben termelőszövetkezetek alakultak, majd többszöri átszervezés után a bernecebaráti szövetkezettel egyesültek Börzsöny MGTSZ néven. A község nevét az utóbbi évtizedekben a **bogyógyümölcs** termelése tette ismertté. 1950-ben a helyi kisiparosok is szövetkezeteket alakítottak, mely Vegyipari Szövetkezetként a helyi és környékbeli szakemberek részére biztosított munkát. Néhány évtizedig Kemence és Bernecebaráti közös tanácsú település volt Kemence székhellyel. Ma a község a helyi önkormányzat vezetésével éli mindennapjait. A falu hagyományos paraszti háztartásának emlékeit az 1984-ben megnyílt tájházban tekinthetik meg az érdeklődők.

A 2001-ben tartott népszámláláskor lakosainak száma 1103 fő. Kemence is azon Börzsöny-vidéki községek közé tartozik, melyek az elmúlt évtizedekben népességük számottevő részét elveszítették.

A település a Börzsöny, a gyönyörű táj adta természeti értékeket, nyugalmat, kirándulási, pihenési, sportolási lehetőségeket kínálva egyre több panzióban, fogadóban várja az érdeklődő vendégeket, látogatókat.

A Múltunk Emlékei folyóirat számára készült írás, mely Szénássy Árpád alapító halála következtében már nem jelent meg.

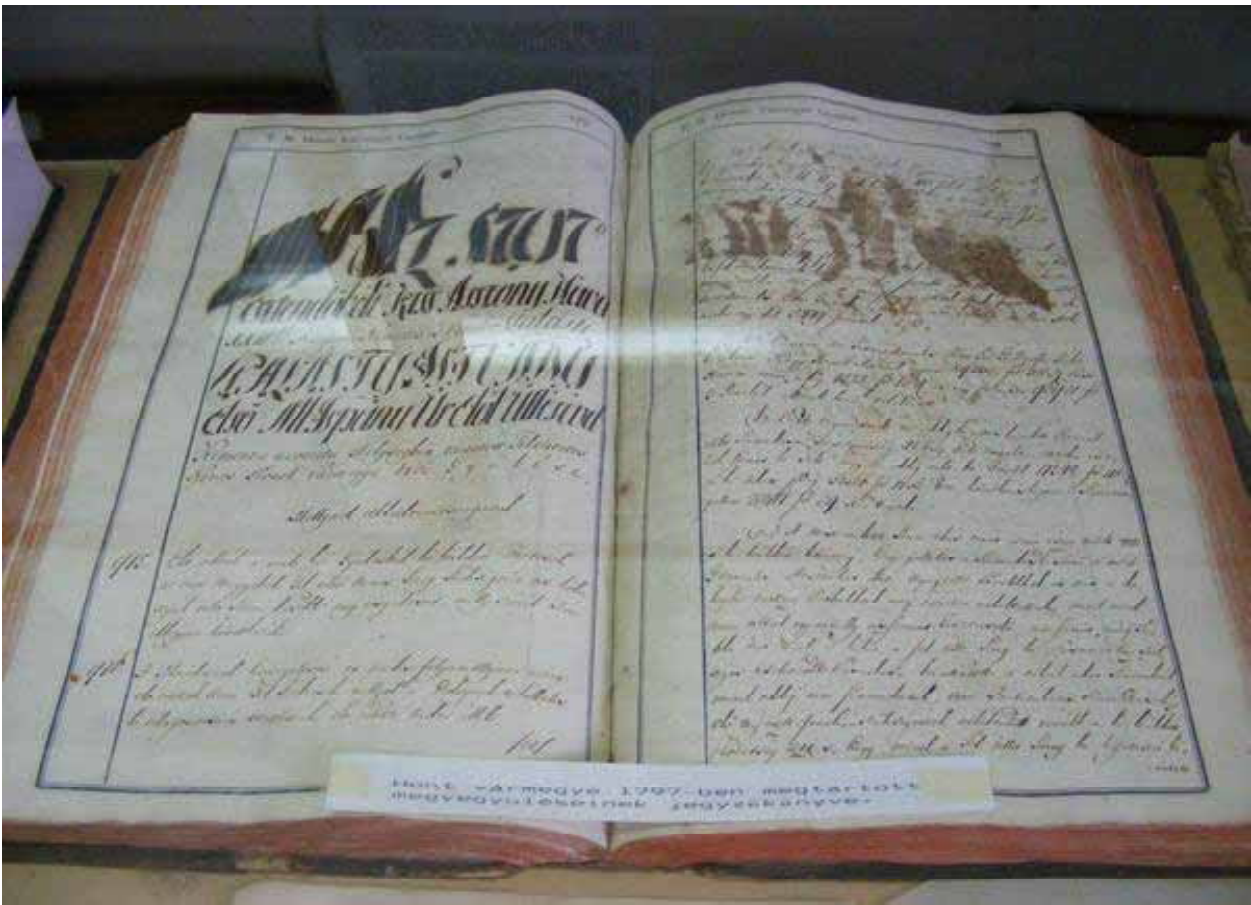

Hont vármegye egykori székháza

A megyecímer másolata

A megyegyűlés jegyzőkönyve Puskás Péter gyűjteményében

Az egykori fogadó megmaradt épületszárnya

A római katolikus templom tornya

A középkori templom kapuzata

Indul a múzeumvasút szerelvénye

Memento

Kiszebábu a tájházban

A Domszky Pál Erdészház kiállításának részlete

Merre induljak ...?

FETYKÓ JUDIT

AZ ÚTON IV. rész

történetek, gondolatok, találkozások
úton, út közben, útfélen

Mindenszentek táján

Esett az eső, egész éjjel verte az ablakpárkány bádoglemezét. Jól alszom, de mégis áthallottam, s elégedett megnyugvással zuhantam vissza az alvás öntudatlanságába. Esőtlen nyárvég után száraz, elmúlásszagú az ős, színpalettáját mattá tette a hónapok óta kavargó lerakódó por.

Ismét utazunk, oda-vissza, ismert az út, és kevésbé vesz igénybe a feszült figyelem. Kevésbé, mint eleinte, ám most sem lankadhat, élénk a forgalom, kevesen tartják be a szabályokat. Az utak mentén lekopaszodtak a fák, kérgükről lemosta a port az eső; az út mellett a kiszáradt fücsomók között megjelent a felnövő friss zöld, s a szántások bűzös száraz talajszaga elszállt, az őszi föld nedvessége páráll.

Mindenszentek alig múlt, az előttem haladó kocsis hátsó ablakában fenyővel, virággal vegyes csokor van, a harminchetes út mentén lévő temetőben látszik; sokan most mennek ki megemlékezni.

.....

Gyerekkoromban nagy készülődés előzte meg a mindenszenteki, halottak napi temető-járást. Kis, város széli utcában laktunk, ahol mindenki ismert mindenkit. Szomszédaink virágét mentek a piacra, fenyőgallyat vásároltak. Mi nem. Már iskolás voltam, talán első, vagy második osztályos, látván a szomszéd gyerekek igyekezetét, a barátok, barátnők temetőemlegetését hallva, mikor annyira mehetnékem támadt a temetőbe, hogy anyámnak felrótam: nekünk mért nem kell menni? – mert olyan volt ez a meggyünk a temetőbe kijelentés, mint valami különleges, megfoghatatlan dolog, valami másság, ami nekik van, és nekünk nincs.

Valóban megfoghatatlan dolog, az, hiszen hol van már a sír, a sírban lévő a valós, élő személytől?...

– Nekünk itt nincs halottunk – magyarázta türelemmel anyám. – Láttad nyáron, odaát... Ott meg mennek a rokonok. Innen nem olyan egyszerű odamenni – látta rajtam a lehangoltságot, hosszan beszél szülőhelyének temetőjéről, a gyerekkoráról, amikor Mindenszentekkor az egész család kiment a sírokhoz, megvárták, míg elég a gyertya, ott imádkozták el az ilyenkor szokásos imádságokat.

Aztán később, még sokszor, mikor az alkalom úgy hozta, különböző részletekkel, emlékfoszlányokkal megtoldva beszélt a temetőről, meghalt rokonokról, temetésekéről, halotti torokról, a temetéseket követő osztozkodásokról. Ezek a történetek lassan egészszé állnak össze az időben, jelen van bennük a messzi múlt, átérnek vagy három-négy generációnyi emlékezést.

.....

Most már van kihez, van kinek a sírjához kimenni a temetőbe.

A legutóbbi temetés még nagyon közeli. Nagynénemet temettük néhány hete. Az ész, az élet viteléhez szükséges valóságérzet, a tény belátása, a kor miatti bajok ismerete, családból, egyéni életmenetből hozott elfogadás; mind-mind azt mondja: soha nem menjen el fiatalabb... Igen, ő is, szüleim is azt mondogatták; tudomásul kell venni, ha az idő lejár. Szerencsénk volt, mindannyian magas kort életet meg, s nem volt hosszú az idő, amíg a teljes megöregedés, a majdnem magatehetetlenség meg a halál között várt rájuk, amit korukkal dacolva (mert mennyivel könnyebb annak, aki valami homályba éli át: itt a vég... vagy nem éli át, hisz ott a homály a gondolatokon) a közeli elmúlást tudomásul véve értek az élet utolsó pillanatához.

Szerencsés, aki élete során elér eddig a belenyugvó, elfogadó állapotig.

Milyen boldogtalan, aki éveinek múlásával, a félelemmel, az elmúlás lehetetlen és tehetetlen gondolatával tud csak élni, értetlen, és békétlen mindvégig.

.....

Ma mindenképp időt kell szakítanom, hogy este meggyújtsam a szokásos gyertyákat. Valamikor még meg tudtam számolni, hányan vannak; persze szüleim emlékeire hagyatkozva, hogy minden rokonnak, jó ismerősnek jusson egy gyertya. Mostanra ez már lehetetlen. Haladva az időben egyre többen vannak.

Este gyertyát gyújtok valamennyiükért.

*

Szabad asszociációk

Itthon... – vajon melyik ház, lakás is az itthon, amit csak az itthon/otthon kifejezés illet meg? – most, itt a vidéki házban vagyok itthon, ahol felnőttem. Mikor Pesten vagyunk, akkor ott. Azért még periodikusan eltévesztem, hogy hol van ilyen vagy olyan fűszer, szárzészta, vagy hol hagytam valamelyik ruhámat.

Nagycseppű harmat csapódott a fémkerítésre, a felhő annyira lenn van, hogy látszik, ahogy részekre válva gomolyog, amint emelkedik a fény a virradattal és az első szellő, az első szél hatására keveredik önmagával, lassan ráérősen, tompa derengéssel jön el a délelőtt. Mire megkondul a déli harang, annyira feltisztul, hogy látni a szemközti templom tornyát, ami gyalogosan vagy bő negyedórányi járásra van innen.

Egy fűrt szőlő árválkodik a tányéron, bogyóit megérintette az ősz, nézve a közte lévő aszúszemeket, sajátos színt, hangulat társul hozzájuk. Szüret. Ez a fűrt is, ez is a kései, október végi szüretekre emlékeztet. Rongyosfürmin. Tokaj-hegyaljai szőlő, későn érkező, jó cukorfokot ad, enni is élvezetes.

Szüret. Hegyaljai szüret, késő ősszel, mikor a préselet már fagyos reggelben kezdik, ahol a kéz megmerevedik a ledarált szőlőtől, a must olyan hideg, hogy megkóstolni alig lehet.

Préselet. Must. Felidéződnek illatok, hangok, majd átfordul az emlék egy régihez, egy régihez.

Hatalmas karos lóca van a gangon, kellemes meleg az este. A férfiak préseletnek, aztán az öregek ráhagyják a fiúkra, meg már az nekik, hogy csinálják. Pisti és Feri tovább szorgoskodik. Közel van a hatalmas konyha ablaka, benn ég a villany, beszélgetés foszlányai hallatszanak.

Folyik a must a dézsába. Csak úgy, pákoszkodásból néha merítek egy keveset, és lassan iszom meg, mert már tele vagyok vele, mert már abba kéne hagyni, mi előtt a mondás igaz lesz rám: „Pista, nem iszol mustot? Nem iszok mert ...”

Átjön a szomszéd lány, otthonosan van itt, együtt nőtt rokonaim gyerekeivel, jól össze vannak szokva, pereg a nyelvük, néha nem bírom követni miről, kiről folyik a szó. Nagylány. A megyei városban tanul. Többször kínálására végül csak elfogad egy pohár mustot. Feri epésen jegyzi meg: persze, mert abból a pohárból, amiből Pisti ivott az elébb.

Amiből Pisti ivott az elébb – többször megismétlődik milliányi más emlékfoszlány színével, ízével átszöve ez a mondat.

Meg az is: az elébb. Ahogy ott mondják. Ahogy otthon mondtuk. Meg ahogy még én is mondom a mai napig. Az elébb. Tudom, az elfogadott: az előbb. Mégis, valami húz, vonz, és jobb az a régi, az a régiesebb, talán tájhoz kötött kifejezés.

*

Statisztikailag nesze nekem

Csörög a telefon. A párom el van foglalva, épp nyakig és azon túl van egy fordításban, megyek inkább én, csak el ne szálljon a gondolatból a tudás meg a ráérezés együttese ettől csörgéstől. Alig tudok felállni az asztal mögül, köröttem, mellettem, de még az ölemben is könyvek, ezekhez viszont bármikor vissza lehet térni, nem zökkenek ki ebből a keresgélésből. Mire végre kikecmergek, már vagy a hatodik, hetedik csöngetésnél tart.

Udvarias, fiatalnak tetsző férfihang üdvözöl, és örömmel veszi, hogy vidéki lakhelyünk szerinti statisztikai felmérésükben részt vetünk, válaszoltunk kérdéseikre üdülési szokásainkkal kapcsolatban.

– Az kizárt. Mi soha nem szoktunk válaszolni ilyen kérdésekre – mondom, és magam sem értem, mért nem teszem le rögtön a telefont, mint máskor.

– Hölgyem! Ön tévedésben van. Válaszoltak. Meg is mondhatom, hogy mire.

– Ne mondja meg. Soha nem szoktunk válaszolni – mondom, és közben arra figyelek, hogy az asztalon lévő könyvkupac kezd elcsúszni egymáson, a végén még leesnek.

– Ön téved. Önök válaszoltak.

– Nem – mondom, és már le akarom tenni a kagylót, amikor a vonal túlsó végén lévő fiatal, vagy bármilyen korú férfi beszédmódja megváltozik.

– De igen! – arrogáns lett egy pillanat alatt. – Most csak meg akartuk köszönni a közreműködésüket! – és ezzel le is nyomta a kagyló csatlakozóját. Az utolsó szavak úgy hangzottak, mint mikor egy gyereket megdorgál valaki. Meg egy kis mellékíze is van: „Hát akkor úgyse mondom meg neked! Beeee!!!” – valami ilyen.

Biztosan lenyomta, mert másként az is időt venne igénybe, amíg leteszi. Végül is mindegy.

– Ki az? – kérdezi a férjem

– Senki. Én meg egy marha vagyok... – válaszolom, aztán elmondom neki, mi volt a hívás oka.

És valóban, én egy marha vagyok. Illetve voltam abban a beszédhelyzetben. Hisz máskor alig kezdi el az ilyen „reklámhívást” a különböző – utazási, meghívási, stb ajánlatokat tevő – „nem kérjük”, vagy ha ritka az ilyen jellegű hívás, akkor „köszönjük, nem”; és már tesszük is le a telefont.

Ma elbambultam a könyvekre. Vagy csak, mert vasárnap van, többet aludtam, türelmesebb voltam. Na, nesze nekem! Kizárólag statisztikailag... A végén még majd' ki lettem oktatva.

*

Fejlemények

Unokahúgom hosszú leveleket ír mostanában. Körbe-körbe halad a gondolat, és visszatér az állandó, a neki most legfontosabb ponthoz; van valaki, akivel összeismerkedtek, és ennek a valakinek az emlegetése.

Tűnődök, hogy most örüljek, vagy aggódjak. Örülhöm kéne, hiszen évekig úgy el volt foglalva a tanulással, a munkájával, hogy mást se hallottam: nincs nekem időm a férfiakra. Aztán azt is hallottam, hogy, bezzeg másnak már családja van én meg ennyi éves vagyok, már annyi éves vagyok... meg azért ott volt a távolban, bár sosem emlegette, egy rosszul sikerült udvarlás emléke is. Voltak alkalmak, mikor lehetetlen volt meggyőzni róla, nem maradt le semmiről.

A leányzó naponta ír levelet, és minden történésről beszámol, amik nem nagy dolgok, jelen állapotban a jó ismerőség, vagy a barátság szintjén vannak, amit ő, aki benne van, másként lát. Egyik levelében például az emlegeti, és elégedetlenségének is hangot ad, hogy olyan lassan alakul ez a dolog, már ha alakul.

Hüm. Úgy látszik mostanra megfordult a gondolataiban, hogy esetleg ez nem is kapcsolat felé megy, hanem marad az udvarias, egymással tréfáló, a másokra odafigyelő barátság, ismerőség szintjén.

Próbálok válaszolni, és igen nehezemre esik úgy körbejárni, úgy leírni, amit gondolok, hogy meg ne sértődjön, hogy nehogy azt higgye, le akarom beszélni bármiről.

Válaszol is szorgalmasan. Valamelyik nap például azt írta: tudom, folyton a biztonságomat emlegeted, meg a nyugalمامat. Igazad van. Meg abban is, hogy a felnőtt emberben a szerelem lassabban alakul, meg óvatosabb. De én most egy kicsit gyorsítanám...

Most mit írjak? Gyorsítaná. Akkor tetszik neki az a férfiú. Ezen nevetek: férfiú. Milyen régiesen ható kifejezés. Végül is illik rá, hiszen a lány sem mai csirke és a szóban forgó valaki tőle valamivel idősebb, szóval olyan harmincas éveinek elején, közepén járó, aki már inkább férfiú.

Legutóbbi levelében ezt olvasom: alig várom, hogy találkozzunk. Be akarom mutatni neked. Előbb neked, aztán anyának.

Nocsak! Ez már fejlemény. Szóval előbb nekem... erre a gondolatra felelevenedik előttem a lány anyjának arca, aki udvarlási dolgokban legszívesebben ragaszkodna valami száz évvel ez előtti női kódexben megírtakhoz. Ez a bemutatás többmenetes telefonálások, levelezések elkövetkeztét sejteti.

Na, hát lássuk azt a férfiút!

*

Aranygyapjú... – A szép pap...

Férjem ma egész nap a könyvek között rakosgatott, keresett valamit, meg el akart helyezni néhányat a többiek mellé, de leginkább a hátuk mögé, mert annyira zsúfoltak a könyvespolcok, hogy már lehetetlen normális módon rátenni egy-egy új darabot.

Van egy régi, még vagy negyven évvel ezelőtti üveges szekrényke, ami eredetileg a papa, az apósom korabeli zeneszekrénye volt, amibe befért a lemezjátszó (olyan felhajtható átlátszós plexi-tetős), a magnó, a rádió, és rengeteg hanglemez. Mióta a zeneszekrény, ez a hajdani hifitorony üresen áll (elromlottak, javíthatatlanná váltak a zenegépek), lassan megtelt könyvekkel. A magyar remekírók sorakoznak benne, meg egy-két más kötet is.

Ma férjem épp Mécs László papköltő Aranygyapjú című verseskötetét igyekezett még ide behelyezni, valami módon beilleszteni, akár az első könyvsorok mögé. A könyvek nem akartak helyet adni ennek a kívülről, a nem üveges polcra jövő kötetnek, mintha nemtetszésüket fejezték volna ki, hogy egy ilyen porjárta jószág mit keres az ő külön rezidenciájukban. A párom viszont nem hagyta annyiban a dolgot, addig rakott ide, meg oda, míg a végén épp befért a kötet.

Halkan koppant a szekrényke ajtaja.

– Gyere csak egy pillanatra! – invitált a férjem és a hangjában volt valami ígéretes árnyalat, s ahogy mondta, nem hagyta abba a nevetést.

Kinyitotta a szekrénykét, és polcra mutatott. Nem láttam semmi különöset. Akkor elmozdította a Mécs-kötetet, és a mögött meg ez volt látható: Goffredo Parise: A szép pap.

A szép pap előtt ott állt a polcon a papköltő kötete, Az aranygyapjú.

.....

Szüleim ismerték a múlt század harmincas éveiben Mécs Lászlót. Zemplénben, Királyhelmecezen volt pap. Nevezetes volt a szónoklatairól.

Meg hát, amit a véletlen itt a könyvekkel összehozott, az illett rá, legalábbis a történet szerint, jó megjelenésű férfi volt. Az orosz talán azt mondaná rá „krászív”, ami ezen a nyelven a szép férfi, vagyis jóképű.

Aranygyapjú... A szép pap...

*

Karácsony, egészen karácsony

Messze, a gyerekkor világába merül sok-sok karácsony. Némelyik egészen tisztán, majdnem olyan világosan felidéződik, mintha csak nemrégiben történt volna az a nap, az az este. Vagy egy másik? Aminek az emléke, illata, íze, minden rezdülése összemosódik, és csupa nagybetűs karácsony lesz, az a mindig várt, az a kimondhatatlanul karácsony, ami talán valójában soha nem is volt, de az emlékek hálója az idegekben, ezek a csalfa molekulák, felfoghatatlanul kicsi részecskék összeírják, és mint egy virtuóz dramaturg kiemelik a súlypontokat, beleépítenek és megerősítenek olyan elemeket, amiket a legszebb álmokban álmodunk, vagy legtitkosabb vágyainkban kívánunk magunknak.

Karácsony... Beleszületve szokásba, vallásba, nagyünnepek családi megtartásába – mégis eltűnődöm; nekem mi a karácsony? Persze tudom, mint ahogy általában mindenki. Téli napforduló, a születés ünnepe, a családok ünnepe, a szereteté... mégis, egyetlen szóval fejezhető ki, amibe beleolvad a többi: karácsony

Valamikor, a gyerekkorban, mikor még nem nyílik ki annyira a gyermekember agya, hogy a szülők gondjait átélje, ahol a mindennapok megélésének gondja, a világ közönybe izgató-fásító-butító hatása még nem veszi át az uralmat az ünnepvárás, csoda hitében.

Eljött a várt este, apám befaragta a fenyőt a karácsonyfa-talpba, és felállította a szobába. Eleinte, még egészen kicsi koromban ez a délutáni alvás idején volt, de mivel születésemtől keveset alvó gyermek voltam (és maradtam felnőttként is a mai napig), úgy négyéves korom táján lelepleztem a Jézuskát. Apám valószínűleg zavarba jött, mikor megfordult, és ott álltam a háta mögött. Mit a háta mögött! A sarkában, hogy majd' rám lépett. Attól fogva együtt díszítettük fel a fát, közben sűrűn emlegetve, hogy ezt is a Jézuska hozta. Később, ahogy növekedtem, mosolyogva, bólogatva „játszottuk” el a karácsonyi meglepetéseket.

Mikor feldíszítettük a fát, apám leült a sezlonra, és elkezdte énekelni a karácsonyi énekeket. Anyám nem szeretett énekelni, hallgatta, ahogy apával éneklünk, közben ki-kiment a konyhába, ahol főtt a szentestei étel.

Keresem, próbálom összerakni sok-sok karácsony emlékéből valamelyiket. Illesztgetem, hátha felidéződik egy, de akár hogyan keresem, a többi emléke, hangulata átszínezi a többit. Még a tavalyiban is találok olyan emlékelemeket, amik korábban történtek.

Most nincs hó. Azok a fehér karácsonyok!...

S hallom apám hangját, amint a múltból idehangzik:

– Egész karácsonykor havazott. Alig értünk rá ünnepelni.

Hó, fenyő, édes kalácsok; a színek, az illatok... karácsony, egészen karácsony.

*

Karácsonyi fények

Tele van a város mindenféle fényhálós ünnepi díszítéssel. Ablakokban, kertekben, a fákon, bokrokon, a főutakon, de még a kertes övezet házain, kertjeiben is csillog, hullámzik a karácsonyi fény.

Vagy harmincöt-negyven éve újságnak számított a karácsonyfa-ra rakható színes villanyfűzér. Van egy valahol vidéki házunk padlásán, legalábbis múlt nyáron még ott volt a többi „valamire még jó lesz” ím-lom között. Akkor ki is próbáltam, működik, és visszatettem a hatalmas faládjába.

Olyan szép, annyira csillogóbb és fényesebb lett tőle a karácsonyfa. Az egész utcában először nálunk volt ilyen, apám hozta talán Miskolcra, vagy valamelyik nagyvárosból. Néhány év múltán elterjedt, elképzelhetetlen lett nélküle az ünnepi fadíszítés.

Estéknént, a hosszú téli esték délután kezdődő óráiban, mikor a cserépkályha lassan felfűtötte a nagyszobát, pattogott a fa, az öntöttvas rácsajtón vörös fény szűrődött ki, a karácsonyfa égősorának fényei világítottak. Még nem jártam iskolába, talán olyan öt éves forma gyerek voltam, belemerültem a karácsonyfa látványába, az ágak közt felnézve, mintha a végtelen mesevilága sejtette volna magát. Minden mozdulatomra árnyékom játszott a falakon, fel-felemeltem a kezemet, és többszörös árnyéka mozdult velem.

Van még néhány, a hajdan volt díszek közül. Alig pár darab. Négy-öt színes üveggömb, kicsi harangok, rózsaszín (mára megkopott) masnival, kézzel hajtogatott, ezüstre, aranyra festett csillagok, összetöporodott fényőtobozok, amiket akkoriban más nem lévén kályhaezüsttel festettek meg a nagyok, hogy dísz legyen belőlük, meg néhány olyan fűzér, amit anyám varrt össze varrógépen és a cernára vezette arany és ezüstpapír lapocskák voltak hivatottak betölteni azt a dísz, amit ma a rafinált angyalhajak, girlandok. Meg egy kicsi házikó fából, amit anyai nagyapám faragott valamikor, talán az ezerkilencszázhuszas években, nekünk ez az egy maradt meg anyám gyerekkorának díszeiből.

PETROZSÉNYI NAGYPÁL

CSALOGÁNYOK ÉS PACSIRTÁK

Nincs furcsább, bonyolultabb dolog az emberi léleknél. Ezt példázza a következő egyszerű történet.

Weiss Fercsi szerelmes volt. No hiszen, ki nem volt! De ő igazán, fülig, mint egy... Szóval nagyon, s ami rosszabb, bizony reménytelenül, miután Aranka rá sem hederített.

– Hagyd a francba! – tanácsolta Ödön a IV. A-ból. – Ezt a pillét, öregem, csak a buldózerek izgatják.

Így hívták a suliban az izompacsirtákat, akikhez képest Fercsi csupán kis vakarcs volt. Vállai keskenyek, karja is vékonyka, egyelőre azonban még bizakodott. Ha másként nem, az eszével hengerli le őket, és akkor majd Aranka is felfigyel rá.

– Húha! – csóválta meg a fejét Ödön. – Aztán hogy gondolod?

Sajnos ezt maga Fercsi sem tudta. Ír egy-két verset, vagy feltalál valamit? Az ántiját neki, azért ez így sem mehet sokáig! Se lát, se hall, pedig nemsokára nyakán az érettségi. Tanulni kéne, biflázni, biflázni, ehelyett folyton arankázik.

– Tehát sehogy sem gondolod. Akkor idefigyelj! – jött segítségére Ödön. – Rőfögj egyet, hátha szerencsét hoz, kukorékolj, ugass, attól észrevesz majd – oktatta ki fölényesen. – Egyedül arra ügyelj, hogy mindenki hallja. Érted?

– Nem.

– Hát a színpadon, te lángész. Erre minden csaj bukik, és te olyan élethűen rőfögsz.

– Kösz! Nagy vagy! – ismerte fel a nagy lehetőséget ekkor Fercsi.

Parodizálni tud, az vitathatatlan. Csak éppen színpadon nem produkálta még magát. Az ötletből hamar valóság lett, és három héttel később a színpadra támolygott.

– Bátorság! Itt van – mutatott Ödön a harmadikos lányra.

Ott ült egy sarokban szökén, kibodorított hajjal két negyedikes buldózer között.

– Kukurikú!

– Éljen! – tapsolták meg a vékonypénzű srácot, aki a továbbiakban közel egy órán át sziszegett nekik, utánozta a medve, vonat, különböző színészek, politikusok hangját.

Utánozta? Parodizálta olyan humorral, diákos szellemességgel, hogy a tanulók kórusban kiáltották:

– Ki mit tud! Ki mit tud!

– Köszönöm, majd jelentkezem. Ha a műsor is jelentkezik – pislantott a fiú Aranka felé.

A lány kipirult arccal mosolygott rá. Szeme csillogott, büszke volt Fercsire, akinek még a tanári kar is tapsolt.

– És most egy szkeccs következik – ujjongott a diák magában; úgy érezte, győzött: kiütötte a ringből az izompacsirtákat. – Képzeljétek el, hogy állatkertben vagytok. Balra elefántok, jobbra majmok és ott elöl

– biccentett a tanárok felé – ökrök lambadáznak. Akarom mondani...

Rémülten nyelt egyet, miközben a teremre vészjósló csend borult, aztán valaki elnevette magát, utána még egy, végül mindnyájan jobbra-balra dőltek a nevetéstől.

– Gratulálók! – fejezte ki elismerését előadás után Ödön. Becsszó, te még a Hofinál is jobb vagy.

– Igen, de...

– Aranka? Bukik rád, ne félj, úgyhogy akár holnap a bugyija alá nyúlhatsz.

– Azt hiszem, mi ketten félreértjük egymást – jegyezte meg halkán a gimnazista. – Én... Hogy is mondjam? Szeretem őt, Ödön.

Ödön rábólintott. Hanem a valóságban semmit sem értett. Szereti? Oké, viszont ettől még nyugodtan kefélhetnek.

Valahogy így vélekedett maga Aranka is. De ez a mulya csak nézi, nézi azzal a bamba kék szemével. Kár, mert amúgy elég jó fej, csak éppen... hütyü egy picit.

– Hogy állsz a csajjal? – érdeklődött egy napon kíváncsian Ödön. – Téged dobott vagy a pacsirtáit?
– Engem, pajtás, engem.
– Hát jó! Most az egyszer még segíték rajtad.
– Á, rajtam már csak az isten segíthet.
– Pszt! – töprengett el a furfangos diák. – Tudsz úszni? Nem? Akkor bunyózni fogsz! – jelentette ki ellentmondást nem tűrő hangon. – Ehhez mindenki ért. Nem kell hozzá más, mint néhány haver, Aranka és te. A fiúk muszklisak, te gyors, egyszóval megmented a pipidet.
– Ócska trükk.
– De hatásos, pár műrúgás, kis fintor... Majd begyakoroljuk, ami neked, gondolom, egy percig sem jelenthet problémát.
A szót tett követte. Csakhogy mi történt? Alig rugaszkodtak össze, Aranka kurtán felsikoltott – ugyanúgy, mint Görbe Nóra a *Linda* című filmben –, és keményen megvédte magát.
Fercsi savanyúan nézett a kereket oldó haverok után. Egy alkalommal aztán kimaradt a gimiből. Más gimibe iratkozott? Elköltözött? Beteg? Senki sem tudta, legfeljebb az osztályfőnök, az viszont nem kötötte még Ödön orrára sem.
Teltek-múltak a napok, utoljára mégis Ödön bukkant a fiúra. Egy bárban ült, ült, és iszogatott.
– Fercsi! Hé, nem ismersz meg? Azt hittük, elköltöztél, és nem látunk többé.
– Ül le!
– Aranka...?
A fiú szeméből kipottyant egy könnycsepp.
– Megmondtam ugye, ne foglalkozz vele.
– Tudtad?
– Mit?
– Hogy Aranka a pacsirtákkal kefél.
– Miért, te csak most tudod?
Fercsi nem válaszolt, előhúzta bicskáját, és az asztalra tette.
– Ezzel meg mit akarsz?
– Nézz meg jól, pajtás! Megnéztél?
– Minek?
– Hogy sose felejts el, merthogy nemsokára tényleg elköltözöm – hajtott fel egy pohár rumot. – Disszidálok, haver.
– Te? – tátogott Ödön. – Hová?
– Valahová messze, nagyon messze, ahol nincsenek sem pillék, sem pacsirták, csak... csak angyalok vannak – húzott elő Fercsi egy doboz gyógyszert a zsebéből. – Altató – mondta, és lenyelte az egész doboz tartalmát. – Állj! – fogta rá a bicskáját, amikor Ödön felugrott a székéről. – Tudom, hogy nem félsz tőlem, de ha egyet moccansz, ezt a bugylit, biz’ isten, beléd hajítom. Jól van, látom, megértettél. Ha rám hallgatsz, te is velem iszol, és mindketten fütyülünk a világra. Szereted a csalogányt? Ő a szerelemés vágy madara.
– Ez most hogy jön ide?
– Sehogy, csak úgy kérdeztem. Figyelj csak! – kezdett ekkor fülemileként csattogni. – Szép, mi? Most próbáld meg te is! Meg maguk is! – süvöltött a lassan köréjük gyűlő vendégekre.
– Gyere, Fercsi menjünk az orvoshoz!
– Na mi lesz? Senki sem tart velem? Ugye, megmondtam: nem szeret engem senki sem. Eláruljam, mi okból?
– Árudd el!
– Mert ők is pacsirták, mint Aranka fiúi, akik el akarják, mit akarják, már el is vették tőlem Arankát.
– Hülyeség. Itt senki sem pacsirta, és te sem vagy csalogány, csupán részeg, barátom.
– Nem igaz. Gyűlölnek, különben mindenki velem csattogna – szegezte szívére a bicskáját.
A vendégek semmit sem értettek az egészből. Valaki elkezdett önkénytelenül fütyögni, őt követte egy másik, majd sorra a többiek. Fercsi kezéből kihullt a kisbicska, s a következő pillanatban minden elsötétült előtte.

– Gyorsan, gyorsan! Hívjuk ki a mentőket!

A kórházban azonnal kimosták a beleit. Rutinmunka volt, hamar végeztek, utána lefektették a fiút, és magára hagyták.

Hogy meddig aludt, nem tudta, de amikor felébredt, Aranka állt az ágyánál.

– Szia, „csalogány”!

A gimnazista motyogott valamit, és maga is meglepődött, hogy a lány iránt ezúttal se vágyat, se szemrehányást, röviden: semmit, de egyáltalán semmit sem érez.

CSÁKY KÁROLY

Ige a 133. napra

Lenn
a csend-
ben,
földi enyészet-
ben,
csak az elmúlás
mélyül.

Fenn
a menny-
ben,
testté lesz
újra az Ige,
hogy az öröklétben
beteljesülj te
is.

S bár még csak képletesen
foghatjuk egymás kezét,
fájdalmunk oldódik
lassan,
és kapunk még
esélyt,
ha áldását adja
ránk újra
az Isten.

(2015. május 22.)

MOLNÁR JÓZSEF

Legalább

A videójátékokon nevelkedő ötéves srác
céloz és lő. Apja kezébe adja a telefont,
s együtt nézik a felboruló kamiont, amelyből
vezetője lángcsóvaként távozik - legalább eggyel
kevesebben leszünk a földön, mondja a kisgyerek.

A nyitva felejtett ajtó légkondicionálóján át
bekúszik a forróság, majd bőrét levéve
rátekeredik az alvóra - legalább eggyel
kevesebben leszünk a földön, mondja
a kisgyerek.

Két fiatal sört vesz. Még a peronon össze-
verekednek, majd leülnek. Részegen
fekszenek, álmukban kotorászva újabb
ital után, de csak a detonátor palackját
nyitják ki, a vonat felemelkedik a levegőbe...
- legalább eggyel kevesebben leszünk
a földön, mondja a kisgyerek.

Már elég nagy vagyok ahhoz, hogy komppal
üssem el az időt! – Summáz a tenger,
miközben teherhajót állít a zsúfolásig megtelt
„játéka” elé. Szörnyű robaj hangzik, s a sikoltók
hangját százméteres hullámok csitítják - legalább
eggyel kevesebben leszünk a földön, mondja a
kisgyerek.

Sivatagi csendben tevék osonnak, vöröspor
szörnyek, amerre látsz, feküdj! – szól egy hang
rettegő mélyen, a homokvihar magasabb az égnél,
eltűnnek odaát – legalább eggyel kevesebben
leszünk a földön, mondja a kisgyerek.

Csatában két szemben álló sereg, ingeik,
szuronyaik egymásnak feszülnek, lovasaikat
az örület hajtja, a paták dobbanása, mint félre
vert harang. Valaki tévedésből bombát dob
közéjük – legalább eggyel kevesebben
leszünk a földön, mondja a kisgyerek.

Már az úrön kívül is háború dúl. Istenek
ölik egymást halomra. A megmaradt élők
véres tenyereikkel kaparászva másznak
vissza földkalitkába – nem baj, szól
a kisgyerek, úgyis untam, hogy nincs
kivel játsszak.

BÖRZSÖNYI ERIKA

Gyümölcsök íze a számban

Lassan piroslik már a kertekben
a harsogó, édes cseresznye, érik a savanykás
meggy, dús lombok között növekszenek
a haragoszöld diószemek. Tudom, milyen a
számban roppanó cseresznye íze, hogyan
omlik el lágyan a málna, s milyen, mikor szám
rácukódik a nagy piros eperszemekre.
Emlékszem, milyen volt a ribizlit fogaimmal
lecsipkedni a szárról, várni, hogy megérjen a
fanyar egres. Álmomban látom a régi kertet.
Hajdanvolt kertem fáinak gyümölcsei,
a hamvas barackok, kék szilvák
és körték, ma már mind, mind csak emlék.

2014. június 4.

CSÁKY KÁROLY

A második világháború utáni tragédiák Paláston

Úgy látszik, nem volt még elégük a palástiaknak a második világháború ideje alatt kiontott életek miatti keserűségből: a háború vége, illetve az úgynevezett „felszabadulás“ újabb szenvedést hozott, elsősorban a magyar lakosság számára. Őket nemzetiségükben alázták meg, amikor megszűntek az anyanyelvi oktatást, amikor a templomban betiltották a magyar nyelvű istentiszteleteket, amikor megannyi családot jelöltek ki csehországi kényszermunkára, készítettek reszlovakizációra, utasítottak ki Magyarországra stb.

Vitték a lakosokat teherautókkal húsz-harminc fokos hidegben a tompai vasútállomásra, hogy aztán marhavagonokban szállítsák őket a cseh munkapiacokra, s olykor rabszolgaként árulják őket az ottaniaknak. Ez a keserűség és megfélemlítés a mai napig érezteti hatását a lelkek mélyén.

A magyarellenes politika lecsopódásai Paláston már 1945 elején éreztették haátsukat. Zsilka László erről így ír könyvében: „Paláston a nemzetiségi ellentétek vallási színezetet kaptak, amikor 1945 áprilisában a járási nemzeti bizottság a templomban is betiltotta a magyar nyelvű szertartást és éneket. A plébános ellenállását letartóztatásával próbálták letörni. A plébános, a kántor és a harangozó miatt a hívők felvonultak a csendőrlaktanya elé, mire katonaságot vezényeltek a községbe. A felvonulók közül a felkelés vádjával többet munkatáborba hurcoltak és a községben éjszakára kijárási tilalmat rendeltke el.” (Zsilka L., 1996:96.)

Az ellentétekről Pásztor István is megemlékezett kézirásos feljegyzéseiben, melyekben például így írt: „1945. évben a szlovákok sok magyart elvittek és bezárattak, így a plébánost és a kántort is. Három hónap múlva szabadult ki a plébános és a kántor. 1945. december 24-én az éjjeli misét a szlovákok szlovákul akarták tartani, de a községünk magyar volt. Ezért a szlovákok ismét el akarták vinni a plébánost és a kántort. De a község magyar népe összefogott, és a szlovák csendőrségtől hozta el a papot és a kántort.”

Kiss István szintén készített feljegyzéseket az 1945-ös év szomorú eseményeiről. Ezt írta egyebek közt saját krónikájába: „1945 a nemzetiségi kérdés éve. A magyar beszéd többszöri eltiltása. 1945 április végén a Korponai Járási Nemzeti Bizottság parancsára be volt tiltva a templomban is a magyar sz. beszéd és az ének. Erre fel kérvényezve lett az egyház hatóságához, és egy hónap múlva meg lett ismét engedve.(...) 1945. június 10-től Bartal Ráfael főtisztelendő le volt tartóztatva Ipolyságon 2 hónapig.(...) 1945 karácsonyán amiért az éjjeli mise nem volt feles, az éjjeli mise után 2 óra tájban ismeretlen tettes beütötte a plébánia ablaküvegét. Másnap nagykarácsony ünnepén reggel 8 órára a csendőrségre voltunk idézve Bartal főtisztelendő, a kántor (Varsányi) és a harangozó (Kiss). Miután nem voltunk 9 órára, beharangozásra a templomban, a nép izgatottan felvonult a csendőrség elé, és kérte ezek szabadon bocsátását. Miután a csendőrség látta a sok népet, így elbocsátotta mind a hármat, de az utána való napokban katonaságot hoztak ki a községbe, s elrendelték a statáriumot. (...) Még egy esetben éjjel ismeretlen egyének betörték a plébániára, ahonnét egyes dolgokat el is vittek. 1946. január 4-én összeszedték azokat az embereket, akik nagykarácsony napján elmentek a papért a csendőrlaktanyába. Elvitték őket Korponára. A kőbányában dolgoztak egy hónapot.”

Az 1946-os esztendő végén tovább fokozódott Palást tragédiája. Az egyszerű parasztember, Pásztor István mindezt így örökítette meg: „1946-ban amely magyar családok nem iratkoztak szlováknak, a szlovákok eladták őket a cseheknek, s mint béreseket vitték ki Csehországba azzal a föltétellel, hogy onnan többé vissza nem jöhetnek Palástra. 120 családot vittek el, de a tótok terve nem sikerült, mert 1947/48-ban minden család hazaszökött. Mindent ott hagytak, bútort stb.”

Kiss István krónikája is hírt ad a történetekről: „1946. december 16-án szombat este a katonaság körülfárta a községet, s megkezdték széthordani a kitelepítési papírokat. A községet senkinek sem

volt szabad elhagynia. Másnap orvosi vizsgálat volt a kocsmában. Hétfőn befutottak az autók, és pakolták föl a kijelölt családokat. 25-28 fokos hidegben hurcolták őket hideg marhaszállító vagonokba, mint a rabszolgákat. A bíró Zsiga János volt.(...) 1947.jan. 6. Az új év szintén azzal kezdődött, amivel az öreg végződött. Alig múltak el az ünnepek, máris jött a második kitelepítési hullám. Itt főleg a gazdák estek ebbe bele. A bíró Martinik Miklós, aki bár szlovák ember, de lelkiismeretes, és fellépett a kitelepítendő magyarok mellett. Annyit sikerült kiharcolnia, hogy elmentek a családfők, de legalább a gyermekek maradtak itthon. A községből 122 család volt kijelölve kitelepítésre.(...) Az 1947. évben tovább folyt a reszlovakizáció azzal az ürüggyel, hogy, aki nem ír alá, az a következő turnussal mehet. Ettől való félelmükben és a községhez való ragaszkodásuk miatt, sokan írták alá a reszlovakizációt, de az állami megbízhatóságot nem adták meg nekik, mert magyar nemzetiségűek voltak.“

A kitelepítésről vallanak azok a dokumentumok is, melyek fellelhetők még a községben, illetve a Lévai Járási Levéltárban is. Az egyik lista azon magyar és német eredetű családok nevét tartalmazza, melyeket az illetékesek „megbízhatlanoknak“ tartottak. Ezen aztán később áthúzták a reszlovakizáltak nevét.

Palástról Hradec Králové környékére például mintegy 50 családot jelöltek ki telepítés céljából, köztük olyan nevéket, mint az *Antal, Blasko, Bartko, Bendik, Drégelyi, Gyenes, Kápka, Kiss, Korcsok, Kovács, Melisek, Megyesi, Mihalik, Fricz, Müller, Nádas, Varga, Vinger, Szarka, Teknős, Velebny.*

Nem célunk itt erről a szomorú eseményről pontos és részletes képet festeni, hisz munkánk terjedelme nem tenné ezt lehetővé. Annyit azonban elmondunk, hogy a kitelepítés során az emberi gyarlóságok és kvalitások egyaránt teret kaptak, amire jól emlékeznek még a ma élő érintettek. Egy biztos: teret kapot az embertelenség, s voltak, akik ezt ki is használták, aljasságukkal tetőzték. De voltak, aki segítettek a bajbajutottknak: elszöktették, rejtegették, egyszóval segítették őket. Az 1946-ban, 1947-ben történtek nem lehet és nem szabad elfelejteni, amint a holokausztot sem. Ha már kárpótolni nem is hajlandók a hatalmon lévők ezeket az embereket, legalább szenvedésük miatt kérjenek bocsánatot az utódok.

A palástiak kálváriájáról döbbenetes anyagokat közölt annak idején *Zsilka László*, az innen elszármazott, jó tollú újságíró. (*Nászút a marhavagonban.* Vasárnap, 1996.febr. 11.; *Amikor szülőföldjén üzött vad volt a magyar.* Vasárnap, 1997. jan. 15.; *Furcsa lakodalom, amilyen Palsáton is csak egy volt.* Vasárnap, 1997. jan. 22.; *A „törvény nevében.*“ Vasárnap, 1995.dec. 24.)

Fényképes anyag *Čišecký Dániel* archívumából került elő. Az egyik felvételen *Gyenes András* (1912-1993) látható családja: felesége, Gyenes Andrásné, fiai, ifjabb Gyenes András és Gyenes István, valamint lánya, Gyenes Julianna körében. A felvétel Hradec Královében készült, valószínűleg 1947-ben. Gyenes András tehát családjával együtt járta meg Csehországot. A sors fintora, hogy ez a férfi 1934-1936-ban a csehszlovák hadsereg katonájaként épp Csehországban teljesített szolgálatot, mint megbízható polgár. Erről tanúskodik egy Bzenecen készült lovaskép is. Igaz, a magyar hazának is jó katonája volt, 1939 és 1945 közt Miskolcon, Gödöllőn, Máriabesnyőn és Budapesten szolgált. Valamikor azidőtájt készült az a kép, melyen kitüntetéseit is láthatjuk.

A magyarországi kitelepítés az előző keserves meghurcoltatások és megfélemlítések után már nem érintett annyi Palásti lakost. Igaz, voltak néhányan, akik 1948-ban önként vagy kényszerből elhagyták a falut, köztük például *Bartal Ráfael plébános, Varsányi István tanító*, a Deákiből idekerült *Bábel Sándor üzletes* vagy *Csányi Vince kocsmáros.*

1949 sem volt nyugodt esztendő a faluban. Amikor a nép már fellelegezhetett volna, földjét szemelték ki szövetkezetesítés céljából. Kezdetben az egyházi birtokon (80 hektárnyi terület) alakult meg 27 taggal a *szövetkezet*. A parasztság itt sem akart nagyon kötélnek állni. Ostorozták is ezért őket az Ipolysági járás lapjában, A *Haladó Faluért* című újságban, melynek 1952. szeptember 27-iki számában így írtak: „*Vannak azonban olyan községek is, ahol nem akarják megérteni, hogy régi módon nem lehet élni. Meglepő, hogy ide kell besorolni Palástot is, amely járásunk egyik legnagyobb községe, s ahol eddig nem sokkal több mint 27-en jelentkeztek az EFSz-be. Fejjel a falat nem ütjük át, kedves palásti elvtársak.*“ Valóban nehéz lehetett itt megalakítani a szövetkezetet, hisz a községben sok volt az

uradalmi cseléd és a béres, illetve a csak kis házzal rendelkező zsellér. A nagyobb területekkel rendelkező gazdák és parasztok pedig nem igen akartak lemondani vagyonukról.

Az 1950-es évek sem voltak könnyűek. Megpróbálták eltüntetni a múlt emlékeit, a régi rendszert idéző rekvizitumokat. Így tűnt el a falu főteréről az egykori országzászló rúdja is. Viszont a személyi kultuszt itt is éltették, a tér közelében épült községházát Sztálin és Gottwald képeivel, hangzatos jelszavakkal díszítették kívülről is. Mégis jelentett valami reményt ez a korszak, főleg a magyarság számára. Hisz megindulhatott az anyanyelvi oktatás, megalakult a Csemadok stb. Ez azonban már egy újabb időszak volt Paláston is, ami egy másik írás tárgya lenne.

Gyenes András a Csehszlovák hadseregben (Bzenecen készült képen)

A palásti Községháza 1950-ben hűen tükrözte a kor szellemét

Világháborús emlékmű, ahol az országzászló is helyet kapott egykor

Gyenes András a Magyar Hadsereg örvezetője a kitelepítések előtt

HORVÁTH ÖDÖN

versei

Szodoma utolsó napja

A Földet furcsa köd fedi:
ibolyaszínű, sűrű köd.
Utolsó órája ütött,
aki most a mellét veri,

de a tilalmat megszegi,
és perverzsegei dühödt
vágyát éli ki, túlfütött
orgiában. Ó, jaj neki!

Az ég lesújt! A féktelen,
a kicsapongó a halál
fia. Mind, aki szembeszáll.

Ezt Ő akarja: Ám legyen;
az Ő rendelkezése szent!
Az utcákra senki se ment.

Tánc a szakadék felett

A kötél táncos elképesztő tánca
a szakadék felett kihúzott, hosszú,
két oldalon megrögzített kötél
nap-nap után megismételt, halálos

játék. Egyfelől pompás lehetőség,
hogy izgalomba, lázba hozzon minket.
Körmünket, szánkat rágjuk, s visszafojtott
lélegzettel kísérik minden léptét,

másfelől halált megvető kockázat,
elszánt, arcátlan mélységbe tekintés,
ahová minden percben lezuhanhat,

s ha lezuhant, szép, ruganyos alakja
hajmeresztő sikoly kíséretében
lenn, az éles sziklákon semmivé lesz.

Tiltott paradicsomban

Amivel megfogtalak,
azzal fogtál meg te is engem
te kedves, buja, szűz alak.
Most ketten nyögünk egy veremben.

Megrontottál, de áldalak;
nem tiltakoztál, megtehettem,
hogy karomba ragadjalak,
és elbágyasszalak ölemben.

Vihar lett a tavaszi zsongás,
hömpölygő áradat a forrás;
a fogaid közül való.

Te és én. Perc tolul a percre;
éj örvénylik a végtelenbe,
és benne minden, ami jó.

Újjászületés

Isten lettem. Különös ifjú isten.
Bolygók szállnak köröttem, és csodálnak.
Messze-csengő hang szólít; igen, ő az:
varázstükröm. Szűz fényében időtlen

arc néz vissza rám, ahogy belenézek.
Megdöbbsz, vonásaim milyen lágyak!
Gyermekéveimtől szelídültek meg;
újra közel vannak testvéreim.

Érthető lesz a csillagok beszéde:
a legrejtőzőbb titkok pattannak ki.
Szabadulásom ünnepére várva

virágszerű álmodom ma csupa friss szín;
mindenkinek adok hasonmásomból,
ujjam hegyével új forrást fakasztok.

TÓTH IMRE

versei

ESŐFRONT

Ezüst sugarak törnek elő a földből.
Ittam az időből. Keserű volt.
Isten hiteles másolatai vagyunk.

Apám azt mondta, óvakodjam a démonikus
nőktől. Én persze nem óvakodtam.
Memóriatörlésre van szükség.
Hogy csak arra emlékezsem,
amire akarok.

Fejemen fülhallgatóval, veszem
elsüllyedt világok jeleit. Nem tudom megmenteni
őket. Ott vannak, a zöld víz alatt.
Néha felmerül egy hordó, vagy egy fadarab.

Teljesen szabályos életet éltem, csak belülről
voltam szabálytalan. Nem tudom, kinek tetszett,
kinek nem. De az esőnek – vége van.

A szerződés lejárt, add hát vissza a lelkem.
Be nem váltott ígéreteid, cseppkövekként lógnak.
A rejtett folyó felszínre tör.
A Medve leszállt az égből. Néha fog is a vízben halat.

TARTÓZKODÓ BUDDHA

Ha adhatok egy jó tanácsot, tanulj meg felejteni, hidd el, nem
jó mindenre emlékezni. Ha angyalok fészkelik be magukat a szívbe,
nehezen füstölöd onnan ki őket. Amikor feljön a felejtéscsillag az
égre, emeld fel fejed, tépj ki egy hajszálat, és tekerd egy ágra. Aztán kerüld
meg hétszer. Nincs értelme emlékezni arra, ami már elmúlt.
Mégis, egy utolsó emlék: kint vakító villanás, bent talán
bort isznak éppen, a lökeshullám még kívül, de már számolják
a másodperceket.

TELJES ELSÖTÉTÍTÉS

Amikor először ültünk le a fekete papírral letakart ablakok mögött, hogy az ebédlőasztalnál elfogyasszuk szerény vacsoránkat, még nem gondoltuk, hogy ez lesz belőle. Még a rádiót is le kellett halkítani, nehogy meghallja a szomszéd, hogy nem azt hallgatjuk, amit ő, és a körfolyosóra sem szabad kiállni cigarettázva, mint régen, mert a gyufa lángját megláthatja az ellenséges légierő.

Mikor felszálltam a villamosra, azt hittem, látlak még, de felduzzadt az idő, ma már mások ülnek helyünkön, mások eszik ételünket, mások szeretik asszonyainkat, mások nevelik gyermekeinket. Ott vannak mindenütt.

Mielőtt beáll a teljes hírzárlat, a rádiótilalom, még utoljára üzenek neked. Aki hallja, adja át! Azt üzenem, hogy ne higgy senkinek, mert ez nem az a föld, nem az az idő, és nem azok az emberek. És mi sem vagyunk már azok. Jó szándékkal tesszük egymást tönkre: alkatrészek a szörnyű gépezetben. Nem látjuk célját, mert talán nincs is célja, csak hogy egyenként örölje fel minden egyes részét, míg végül maga is megsemmisül újra. Igen, így látom, ahogy ülök mindennel szemben, az asztalon az utolsó üveg bor, és a pislákoló gyertya.

Láttam boldog lényeket is, de azok nem itt éltek, nem e világon, sem pedig túlhan. Kihasznlom az időt: írok. Nem mintha lenne kinek, csak megszokásból. Persze, ha tudnám, hogy az a bizonyos bíró, aki ítél mindenek fölött, elolvasná, mit érdekelne, hogy jön-e válasz.

Az maga lenne a megnyugvás.

Lassan eljön a pillanat, amikor elfogy a bor, és a gyertya is leég. Ha megszólalnak a szirénák, le kell menni a pincébe. A kézirat nem, csak a test ég el egészen.

KŐ-SZABÓ IMRE

Kutyavilág

A kutyának is!

Knopp Frigyes nyugdíjas, már reggel félhatkor ott állt az autószalon és szerviz portája ajtajában. Váltani jött az éjszakai portást. Beszéltek pár szót, ő már két napja nem volt itt, szabadnapját töltötte. A friss hír, amellyel a kolléga fogadta, a szalon főnöke, pénteken megint húsz embernek, útilaput kötött a talpára. – Fogyunk, rendesen! – mondta a váltótárs. – Csak mi maradjunk! – tette hozzá Knopp és arra gondolt, mégis jobb lenne, legalább egy-két évig maradni ezzel a hatvanöt évével. A portás szolgálatért kapott pénz, jól kiegészíti a kis nyugdíját. Az éjszakai sorstárs fogta gyűrött táskáját, búcsúzott és elment aludni. Egyedül maradt a telepen. Ő volt csak itt, meg egy német juhászkutya, a Vox. A kutya hozzátartozott a szalonhoz és a szervizhez. Felszereltek ugyan egy riasztó rendszert, Vox azonban éberebben viselkedett, mint a gép, mert a legkisebb zajra is ugatással reagált. A riasztó rendszer jó találmány, de a masinának nincs logikája, csak bömbölni tud, meg jelezni a felügyeleti központba. Az ember meg a kutya mégis jobb, megbízhatóbb. Ma vasárnap volt, a szolgálat este hatig tartott. Ilyenkor nincs mozgás, csak felügyelni kell, néhányszor végig járni a területet és kész. Aztán tehet bármit, legtöbbször a tv-t bámulja.

Knopp Frigyes körüljárta a telepet, benézett minden helyiségbe, a szalonokban, ahol az új járgányok dekkoltak, eladásra várva. Csak úgy csillogtak a Skodák, Fordok, Seatok. Ezt a három típust árulták. Rendben talált mindent. Visszament a portásfülkébe és leült. Elgondolkodott. Más volt minden, amikor ő még fiatalon a trafó gyárba dolgozott. Ott is volt racizás. Egyszer nyolc embert kellett elküldeni, létszámcsökkentés miatt. Fájt is a feje a műhely főnöknek. Azt mondta: - Mindegy melyik újam harapom meg, mindegyik fáj! Aztán napokon keresztül mérlegelték, latolgatták ki a felesleges. Nem is felesleges, hanem ki veheti át esetleg a másik munkáját. Nem aludtak miatta pár éjszaka, mire megszületett a döntés. Itt meg, egy héttel ezelőtt, a múlt héten, a tegnapelőtti – pénteki esethez hasonlóan – a múltkor huszonhárom embert küldtek el. A válság kegyetlen, az autó nem kelendő cikk. Pedig emlékszik, hogy pár évvel ezelőtt volt olyan hét, hogy a Skoda Fábiából eladtak négyet is. Ez közel tíz millió bevételt jelentett, hetente. Vitték, mint a cukrot. A vevők között, volt fiatal, de volt öreg falusi házaspár is. Ez a házaspár mikor megvette az új autót, kicsorgott a szemközti Moll kúthoz és a benzines kocsit megtöltötte gázolajjal. Aztán jött vissza, hogy nem megy az autó, tegyenek valamit. Persze volt pénzesebb, szerényebb, tehetősebb vevő is. Ford Mondeot vett, ez már több volt nyolc milliónál. Eljött az egész család, gyerekek, após, anyós, szóval az egész família. A kocsit átvételekor kupaktanácsot tartottak, csak a pezsgő hiányzott. Mikor a férj kigördült a telepről, büszkén néztek utána, mintha mondanák mindenkinek, ez a miénk! Egy alacsony, kopasz kínai is vett autót. Ez egy olasz Lancia Thesis, Weltautó volt. Tízmilliót kértek érte, ő a pénztárba egy fekete táskából káapé kifizette az összeget. Knopp Frigyes felkelt a székről. Az események lesújtották, de mit lehet tenni? Gondolkodott, de nem jutott semmilyen eredményre. – Kutya világ van! – mondta önmagának és erre a mondásra jutott eszébe, hogy minden reggel kaját, vizet kell vinni Voxnak, a kutyának. Körül nézett. – Kutya kaja sehol! Egy dobozzal sem. A pótlásáról a beszerzőnek kellett gondoskodnia, aki mindennap kint járt a városban. Biztosan ebben a zürzavarban nem a kutya konzerv volt a legfontosabb számára. Elfelejtette! Ő, pedig kolbászt hozott, meg paprikát, barna kenyeret. Ha odaadja a kutyának, akkor mit eszik? Talán szolidárisnak kellene lenni? Megosztani? Ez lenne a legjobb! Vox szereti-e a csípős csabai kolbászt? Ki tudja? Döntött, megnézi a szemben lévő Moll kútnál. Ott

szoktak ilyet árulni. Amikor megkérdezte, egy kicsit értetlenül néztek rá. – A másik kútnál van! – mondta a benzinkutas. – Nem tudok oda menni! Itt vagyok szolgálatban! – és a szalon és szerviz felé mutatott. – Ahonnan azt a sok embert elküldték? Bólintott. – Nincs kaja a kutyának? – Nincs! – Akkor maguk a kutyának is felmondtak? – kérdezte tágra nyitott szemmel, értetlenül a benzinkutas.

*

A csavargó két kutya

A Duna menti kisvárosban az utcán él két kutya. Az egyik olyan félfarkas keverék, eléggé nagy növésű. A barátja egy barna, kis tacsó. Mindig együtt mennek valahová, nem tudni, hogy hová, együtt kóborolnak. Nem sietnek, szépen komótosan mennek. A félfarkas – ő a férfi - megy elől, olyan lusta, andalgó járással, majd a kis barna tacsó – a hölgy - követi apró lábaival. Nyelvük kilóg, egyenletesen lihegnek, így hűsítik magukat ebben a májusi melegben. Időközönként, szabálytalan távolságokban megpihennek. Ilyenkor lefekszenek a járdára, nem törődve azzal, hogy ott emberek járnak. Vagy egy park füves részében heverednek le. Néha találkoznak más kutyákkal is, szaglászva ismerkednek. A tacsó szerényen visszahúzódik és türelmesen vár, ha a félfarkasnak esetleg alkalmi szerelmi kalandja akad. Többször láttam őket a benzinkútnál. Körbe járkálják az autókat, szaglászva, mintha stoppolni akarnának. Nézelődnek, megbámulják az autósokat, nem szólnak, nem ugatnak kutya nyelvükön, szótlanok, inkább kíváncsiak. Nem akarnak utazni sehová, ez abból tűnik ki, hogy a szaglászás után, egy-két autó kerekét a félfarkas, vizeletével megkereszteli, mintha jelet tenne rá, aztán odébb állnak.

Járják a várost így kettesben. Neves utcákon mennek, úgy tűnik, ismerik a járást, mert nem tévednek el sohasem. Talán még idegen vezetést is vállalhatnának. A múltkor a benzinkúttól legalább két kilométerre, találkoztam velük. Épp egy hentesüzlet bejárata előtt „parkíroztak” a járdán, mintha tudnák, lepottyan onnan valami jó falat, egy kis cobák.

A két kutya olyan együtt, mint két hajléktalan, akik őgyelegnek a városban, hogy teljen az idő. Ugyan nem kéregetnek, nem szemtelenek, csak úgy nézelődnek kutya szemükkel, sétálnak ketten, együtt. Lehet, hogy filozófolnak séta közben az idegesen, kapkodva futó emberekről. Nem tűnnek kivert kutyáknak, mert nem csapzottak, sőt néha tisztának is látszanak. Csak szeretnek csavarogni, jönni, menni. Élik kutyaéletüket, lehet, hogy boldogan...

KEREKES TAMÁS

BourbanDouglas Itókfalván V. rész

BourbanDouglas és az elektronikus ügyintézés

A kert terem, de valamiért a mókusok elköltöztek. A legszebben a pacsirta szól. Sikerült articsókakapalántákat kinevelnem és dohányt is(muskotálydohány)Szépen fejlődik a mángold(a spenót nagybátyja), a káposzta, a zöldborsó(mindkét fajta, a cukorborsó, de a velőborsó is). A bab, most fejtett bab állapotában van, de szárazabb lesz belőle. Kukoricák csövesednek, gyönyörű a tök és a cukkini. A spenót már felmagzott. A paradicsom pirosodik, a paprikáknak több víz kellene. A krumpli virágzik, a hagyma nagyon gusztusos, most van épp zöldhagyma korában, a fokhagymákat nem háborgattam. Györgyi nevű almafácskám életre kelt. Néhány tavasszal elültetett málna és szeder is megmaradt, mint ahogy az ajándékba kapott szamócák is. A diófák kiheverték a tavalyi kemény telet, sok dió lesz. A naspolyafácska is megmaradt. Rengeteg zöldborsót vettem, kilenc hosszú sort, egy hónapja eszem, most már cserélem répára, fehér répára, zöldbabra. Több ember idejár hozzám, hogy segítek neki. Van, hogy csak álláskereső leveleket adok fel elektronikusan, de van, hogy Orbán titkárságával levelezek néhány mélyszegénységben élő család áramának visszakapcsolásáról. Itt a faluban egyáltalán nem biztos, hogy egy családnak vize és árama is legyen. A faluban 10 embernek van állása és tíz embernek foga.(ami nem biztos, hogy eredeti). Edit nevű takarítónőm még nem látott angolvécét. Ő is fogatlan. megtudtam, hogy a teljes fogpótlás(a kivehető ajtajú NDK-ás turmixgép-fazon) ingyenes, de nincs pénze buszra. Van, akinek munkajogi perében segítek, általános, hogy a részeg munkavállalónak a munkáltató felajánlja a közös megegyezéssel történő munkaviszony megszüntetését, de ilyenkor elesik a munkavállaló a felmondási időtől és a végkielégítéstől. Noha a valamilyen szinten jelenlegi partnerem, Nagyiday Adrienne, akinek utánad udvaroltam a gimiben, egy orosz multi HR főnöke, ő fújja a jogszabályt, de teljesen járatlan a polgári jogban, márpedig, ahogy én látom, néha a Munka Törvénykönyve és a polgári jog közt elég sok joghézag van, mindezért levelezek szorgosan. Adrienne egyébként lényegében házasságban él, férje Moszkvában dolgozik, minden ellenére támogatott, hogy a pécsi motelt megcsíphessem. Féltékenységi rohamait vissza kellett fognia, mert esendően rámszorul. Édes gyermekének semmi haszna itt a ház körül, csak adósságokat csinál, amiket én fizetek ki. És a klimax nem volt kegyelmes hozzá, csúnyán hull a haja, átlátszik a fejbőre, ha reggel nem tupirozza. Galvanizálják a lábát(ez gondolom a régi ultrahang fizetősebb változata), és kínlódik a fogaival, és új baj jelentkezett, az ízületi gyulladás. Mindezért nekem kell kenyeret szelnem, levest mernem, konzervet felbontanom, mert nem bírná el a keze. És megmondták neki az orvosok, hogyha nem megállítható a folyamat, akkor akár toloszékben is végezheti. Minden bajbajutott hoz valamit, ami valamire jó. Cseresznyét, meggyet, nyári almát, borovicskát. Akadt példa, hogy be kellett avatkoznom a polgármester feljelentésébe, aki a falugazdászát jelentette fel. Folydogál az élet. Itt a hegyek közt előbbre jár az idő, már augusztust mutat a fény beverődési szöge, reggel pára és köd lepi az erdők tetejét, bár még az augusztusi csillaghullás odébb van.

BourbanDouglas naplója

Itt szilvapálinkát isznak és bort. Likőr ismeretlen, mert gyenge.50 fok alatti italokat a helybeliek nem kedvelik .A bordatörések ettől keletkeznek, meg az a megmagyarázhatatlan, szinte mágikus realista jelenség, amikor is Raksányi Zoli, Doddy foteljéből katapultált-ülve-ami újabb két bordarepedéssel járt. A jelenségre nem találtunk magyarázatot, mert Zoli a fotelben elszunnyadt az éhomra bevett fél liter szilvóriumtól, a

hozzá tartozó borokkal-természetesen. Neki öt hektó bora termett az idén, amiből mára 50 liter maradt, de azt már lakat alatt tartja. A családban ő az egyetlen férfi... Itt az a divat, hogy a férfi (általában az első vastagbélráktünet előtt) még kiforratlan állapotban issza a murcít, azaz a bor magában az emberben forr ki, ami agyatlan zombivá változtatja a legedzettebbeket is. A 22 ezer szoc. segély, amiből a falu 90 %-a él, elmegy pálinkára, ez durván 22 pakli cigaretta árának felel meg. A falusi szegénység mélynyomor, nincsenek multi cégek által hirdetett akciók, a mozgó boltok méregdrágák, nem lehet csikket szedni az utcán és kukázni, csak nyelni az éhkoppot-szorgalmasan. A csikkeket gyűjtik otthon, mert amikor elfogy a menázi teljesen, akkor azokat még ki lehet morzsolni és néhány cigi még nyerhető belőle. Tüzelő az erdőbőljön, furikkal(taliga), míg a rendőrség közbe nem lép és el nem kobozza a lopott fát a furikkal együtt(plusz bírság). Vidám az élet, az emberek a saját kertjük fáit vágják ki és azzal fűtenek. Langsam.Napirenden vannak a tartozások miatti áram és vízkikötések. Jó mulatság a téli sötét, a hidegben, elemes rádióval. Tavaly már elmaradt a megeszerte híres lapcsánkafesztivál(már hónapokkal előtte elfogyott az önkormányzat pénze), de a szociális tüzifa akció is elmaradt, mert az önkormányzatnak nem volt pénze fuvarra. Az emberek nem kaptak fát. A rezsicsökkenésből se sok jut az ittenieknek, mert a legnagyobb családi tétel épp a fűtés lenne, de nem lehet Roza Kálmán bácsinak (a falu egyetlen fakereskedőjének) mondani, hogy "Kálmán bátyám! Holnaptól adja olcsóbban a fát." Marad alternatívaként az öngyilkosság, amivel a kemény mag(az évtizedek óta kemény alkoholisták)hetente szembenéznek. Néhány év múlva nem lesz szomszédom, kihal a falu. A jobboldali szomszéd, egy agyvérzés és egy infarktus után 13 féle gyógyszert szed, de nincs túl jó színben. Közmunkaprogram nincs, marad a 2 paklinyi segély, ami tehát egy hónapra nem is futja ki egy dohányos cigarettaszükségletét. Két ember a faluban nyulakat tenyészt,s azzal egészíti ki az egyébként igen sovány kosztot. Kecskét is tartanak néhányan. vállalkozó nincs a faluban, az emberek a reménytelenség miatt nem művelik még a saját kertjeiket sem. ásót viszont lopnak, ha tehetik. Ezt ki érti meg? Mert én ugyan nem. Foguk sincs általában, s inkább azon kell gondolkodnom, mijük maradt egyáltalán. Talán a diólikőr.

.....

Bourban Douglas az Alacsony-Tátrában

A korosodó prózaíró a balassagyarmati katasztrófavédelem a városi, balassagyarmati hajléktalanszállón szállásolta el, a kiscseti ház leégése után. Közben volt egy rövid intermezzo a budapesti Lutheránus Szeretetházuban, de az ottani bérleti viszony felbontása után az író nem keresett pesti albérletet, hanem visszament régi helyére, a balassagyarmati hajléktalanszállóra a "a cimborák"-hoz. Nos, minden megváltozott. Eltűntek bizonyos lábak (amputációk), de nőttek új, szorgos tolvaj kezek. Ezek a kezek az író sem kímélték. Általában ugyanaz a felállás jött létre:a feljelentés alapján a rendőrség rávarrta a dolgot valakire-közvetett vagy közvetlen bizonyítékok segítségével, ám a pénz és értéktárgyak márt sohasem kerültek elő, így pl. az író diktafonra mondott ötlettárházától is búcsút mondhatott. A helyzet kezdett tarthatatlanná válni. Méghozzá egyetlen morális tényező miatt:a hajléktalanszállón lakók, de a tágabb környezet sem ismerte még az ártatlanság fogalmát sem. Mivel az állam a legnagyobb rabló, elhatározta, hogy elhagyja az országot. Mehetett volna Londonba, Sárközy Mátyáshoz, Molnár Ferenc unokájához, vagy Monacóba, Böszörményi Zoltánhoz és Stephen Vizinczey-hez, aki az Érett nők dicsérete c. munkájából lett dollárpapa, de megérdemelten, mert ínyenceknek szóló esszéket produkál azóta is, igaz, pusztán a saját személyes blogjában. Az író a maga útját választotta. Vett egy bringát 25 rongyért és Balassagyarmaton át átkarikázott Szlovákiába. Eredetileg Liptószentmiklósrá ment volna, még azokhoz a régi barátokhoz, akiket a Szlovákiát lerohanó testvéri tankok előtt ismert meg. Az első kocsmá lett a veszte, de egyben az utolsó kocsmá is. A korcsma egyben játékkerem is volt, egy bögyös, faros szlovák kislány volt a pultos,bizonyos Loretta. Az első pillanatban kialakuló kölcsönös szerelem legelső akadálya már a küszöbön érte az író. Egy szemmel láthatóan komolyan elagyabugyált izmos, fiatal férfi alakjában. Azonnal belekötött az íróba. Mit lehet tenni ilyenkor. Az író elsuhant a természetes fickó hóna alatt, a pultnál termett és azt mondta

az elkerekedett szemű hölgynek, hogy lazítani jött, ő egy csendes, békés, szolid ember. Valahogy az alkoholgőzös fejben is felderengett valami, mert a jókötésű legény stílust váltott és meghívta egy sörre az író. Az elfogadta. A cimbora bevert még néhány deka vodkát, a hozzájuk járó sörökkel és miután szunyált néhány órát ülve, elpályázott. A második típusú látogatók kispénzű szerencsejátékosok voltak. Egy középkorú pár. Az író megszegte fogadalmát és beleszólt a játékba. Azt mondta a hölgynek, hogy ne az első játékra koncentráljon, hanem a másodikra, mert abban nyerni fog. A magabiztos hangnem hatott, no meg a segítőkészség, és a nő az író tanácsai szerint eljárva nyeresébe jött. Ez hozta meg az író számára a második, ajándék boroviczkát. (Lám, lám, az Alacsony Tátrában még pénz sem kell a becsiccsantáshoz)-gondolta. Amikor a párocska eltűnt, az Író támadásba lendült. 10 perc után Loretta az író asztalához ült, szintén meghívta egy italra, majd egy viharos díszbaszás után megígérte, hogy vasárnap bemutatja szlovák szüleinek.

Sok víz folyt le addig az Ipolyon. Az író egyedi kinézetéről könnyen felismerték, és egy szlovák csoport meghívta egy másik játékterembe. Jött a rulett. Jutalék volt kitűzve. Az író előszedte mindazt, amit a valószínűségszámításról tudott, osztotta az észet keményen. Reggelre még euróban is komoly dohány várt a szétosztásra. Az író is kezdett belelendülni. Lejelentkezett a balassagyarmati asztalitenisz szakosztály vezetőjénél, aki azonnal hadra fogta a rogyant prózáíró, aki épp lábszárfekélyét gyógyíttatta kerekéssel és öldöklő pingponggal. Még azt is elérte, hogy könyvtárát (ami megmaradt a lakástűz után) egy helyi könyvtár "befogadja". Az már csak csokireszelék a habon, hogy a balassagyarmati könyvtár is elállt attól, hogy az író kifizesse a lakástűzben megsemmisült könyvtári könyvek árát. Közben Loretta sem tétlenkedett. Liptószentmiklósi rokonai révén ott keres házat kettejüknek. Most az író feszült, néhol komor. Vasárnap tétmeccse lesz (pingpong) az egriekkel a Dózsa Iskola sporttermében, délelőtt tíz órai kezdettel. Kéretik addig nem zavarni.

KOVÁCS T. ISTVÁN

Szőlőskerti múltidézés

-Mit tetszett mondani? - kérdeztem a doktortól.

-Jól hallotta. Kórházba kell küldenem. Mégpedig azonnal. Másként nagy baj lesz.

-Még ennél is nagyobb?

-Bizony, bizony

-Hajaj! Éppen most, amikor a dolgok sűrűje zajlik és a kor tanújaként az ember mindent tudni és látni szeretne? - Szemtanúja akartam lenni, milyen az, mikor fordulni készül a történelem kereke - mondta Szalóki Bálint barátom egy nyáresti szalonnasütögetés közben.

Otthon voltam szabadságon, a szőlőskertjébe hívott ki néhányunkat, régi cimborákat. Beszélgetni, emlékezni, hogy is volt, mikor még gyerekek voltunk, majd serdülő korunkban szétszóródtunk, ki erre, ki arra az országban. Mentünk szakmát tanulni, kenyeret keresni, szebben, jobban élni, mint ahogy odahaza lehetett. Vekerdi Ferit egészen Franciaországig vitte el az 1956-os forgószelel, most is onnan látogatott haza a családjával, de azok nem jöttek ki vele a kertbe. Minek? A felesége francia, nem tud magyarul, a gyerekek is csak pár szót értenek, nem lenne élmény számukra ez az este, amikor csak az a néhány férfiember forgatja élvezettel a nyársat, miközben már a nap is lebukott a látóhatár szélén. Lassanként csak a gyümölcsfanyesedék lángnyelvei feleselnek a sötétséggel. Ha meg már pirosra sült az a fejedelmi éték, körbe ülnek a kunyhó elé kitett kisasztalt. Kinek recsegős öreg szék, kinek farönk jut ülőhelyként. Alugasra akasztott viharlámpás fényénél fálatoznak jóízűen. Kóstolgatják hozzá Bálint sötétpiros borát. Megered a szó, pereg az emlékezet filmje. Mindenkinek van a régmúltról egy egy-derűs története. Erre való Bálintnak ez a nem túl nagy kert, amit könnyen rendben tarthat, és ahol nyugdíjában a legtöbb időt tölti. Tesz-vesz egy keveset délelőtt, s ha melegszik az idő, alszik egyet a kunyhóban. Máskor meg jönnek a kortárs kertszomszédok, akikkel eltársalognak erről-arról, meg az emlékeik tárházát nyitogatják újra, meg újra. Vekerdi Feri aziránt kíváncsiskodott azon az estén, hogy Bálint mint élte meg 89'-ben azt a bizonyos rendszerváltást, amiről ő csak az újságokból tájékozódhatott. Erre válaszolt a saját történetével Bálint, a vendéglátónk, és-így folytatta az elbeszélését.

-Nem nagyon sejtettem én, hogy mekkora veszélyben vagyok. Jöttem-mentem, csak a bal karomat nem tudtam mozdítani. Megpróbáltam leírni a nevemet, de csak girbe-gurba vonalak futottak végig a papíron. Mi a fene ez? - tépelődtem. Gondoltam, már csak elmegyek az orvoshoz, aki aztán jól rám ijesztett, hogy ez stroke, amivel azonnal menni kell. Hívja a mentőket.

Na, még ilyen sem történt velem. Most mit csináljak?

Az asszony oda volt dolgozni. Én is megrendeltem a fuvarost, hogy megyünk ki a kukoricakórót hazaszállítani a háztájinak kimért földről.

-Hát, még ilyet! Mondtam, legalább a feleségemet hadd értesítem már.

-Na, modja csak a munkahelye telefonszámát?

Mondtam. Mire bevittek a mentővel, már három orvos várt az előtérben. Még az igazgató is velük volt. Az mondta először, hogy szorítsam meg a kezét. Úgy, ahogy csak bírom. Meg, hogy biggyeszsem le az ajkamat, nyújtsam ki a nyelvemet, fogjam meg az orromat. Még nevettem is, mert nem értettem, hogy miért ez a nagy fogadtatás, meg a kétágyas szoba, amit máskor legfeljebb a nagy fejesek kaphatnak meg.

-Hát, mire na? - oktatott ki az asszony, már az ágyam mellett sugdolózva.

-Emlékezz arra a felhívásra, hogy támogassuk a kórházat, mert nincs elég pénzük a fejlesztésre. Mi is adtunk a múlt évben ötezret. Adtunk, mert soha sem tudja az ember, hogy mikor kerül ide. Hát most tudhatod.

-Csinos összeg volt az még nyolcvannyolcban - mondta magyarázatul Bálint. Hát ezért volt ez a szíves fogadtatás. Szerencsére. Mert alaposan kikúráltak. Lekopogom, hogy nincs semmi bajom. Csak ott voltam

kétségbe esve. Hogy pont most történik ez velem, amikor tudnom kéne, hogy mi lesz, hogy lesz. Nehogy megint beavatkozzanak az oroszok, vagy tudom is én. Fel kell még nevelnem a két gyereket. Ez a legfontosabb.

A kórházban az első napok a legnehezebbek. Töpreng az ember, s közben a plafont nézi, míg a vénájába szúrt infúziós tüből lassan csöpög a gyógyító folyadék. Ezután pihenni kell. Jön az ebéd. Méri a vérnyomást, hozzák a gyógyszereket, más osztályra is el kell menni egy vizsgálat miatt. Meg kell hallgatni a híreket, amik néha felizgatnak. Aztán jön az este. Az első napok nyomasztó magánya, idegensége.

Odaáll az ember a nagy üvegablakhoz és nézi a város panorámáját, próbálja meghatározni, hol is áll a ház, amelyben lakik. Máskor az országutakon futó gépkocsik robogását követi szemmel, azt figyelve, mint frissen vizsgázott autós, hogy melyik kocsi mikor előz szabályosan. Este a távoli vonat kivilágított ablakai után néz, amely sokszemű siklóként kígyózik át a sötétségen.

Később napról-napra megszokottabbá válik a rendkívüli helyzet is. Aki járt tud, az a folyosón társra talál. A lassú javulás jele, hogy a mosdóban segítik annak, aki nem képes önállóan tisztálkodni. Este kis társaságok verődnek össze a folyosók zugaiban. Annyira megszokják a maguk és környezetük bajait, hogy már tréfálkozni is van kedvük. Sorra kerülnek a régi, falusi anekdoták is, meg a saját személyükkel megésett komikus történetek. Volt rá eset, hogy fel tudtuk oldani a túlságosan kétségbe esett betegtárs hangulatát is. Előfordult, hogy már ő is mesélt.

-Tsz-elnök helyettes voltam a nyugdíjazásom előtt egy kis faluban - kezdte a történetét. - Egy alkalommal távolabbi községből váratlan látogatóként tsz-vezető kollégák toppantak be hozzánk.

-Erre jártunk, benéztünk. - mondta az elnökük.

-Na, üljetek le - mutattam nekik a helyet, és beszélgetni kezdtünk. Közben azon törtem a fejemet, hogy mivel lehetne őket megkínálni, ahogy ilyenkor illik. Az irodán akkor nem volt semmi. Ketten jöttek. Sűgja nekem az elnök is, hogy szerezzen már valamit. Mondom, hívja a sofőrt. Vigyen ki bennünket a tanyára. Van ott egy hordó borunk.

Na jó. Kimentünk. Jött velünk az elnök is. A bornak meg kellett volna ágyazni valamivel, de csak szalonna volt a kamrában. Kenyér nem. Ettük hát a szalonnát kenyér nélkül. Na, halljátok! Lett abból akkora hasmars, meg még sárgaság is, hogy napokig alig tudtunk belőle kivackolódni. Azt sem tudom, vajon a váratlan vendégek hogy értek haza.

Derültünk a történeten, de a mosoly hamar lehervadt az arcunkról, mert az egyik szobában tragédia történt - folytatta Bálint. - Jöttek az elhunytért azzal az ismerős formájú tepsivel, vagy mivel. A nővérek lehúzták utána az ágyneműt. Sírtak ők is. Hiába, hogy ez szinte napi eset. Az ilyesmit ők sem tudják megszokni. Beszélgettünk velük. Napi tizenkét órát dolgoznak változó munkaidőben. Injekciónak, vért vesznek, ebédet osztanak, tisztába teszik a súlyos beteget, hívásra szaladnak a betegágyhoz. A fizetésükből meg alig tudnak megélni.

-Méltatlanság! - háborogtunk és már ott is voltunk az ország bajainál, meg annak a gyökereinél. Feltűnt, hogy nagy számban kezelik itt a negyven-ötven éves korúakat a mi úgymond' civilizációs betegségeinkkel, miket a rohanó, a másod és harmadállásos életforma vált ki. Meg a fiatal korunkban lerakódott és azóta munkáló sérelmek, félelmek, haragok. A háborús élmények, a kitelepítések, padláslesöprések, a lélek nem gyógyuló sebei.

-Nem voltunk mi a háború idején volksbundisták. Apám csak a munkájának élt. A háború után mégis kitelepítettek minket. Két óra alatt kellett elhagynunk Nagyborzsönyt, annyira kevés holmival, amennyi egy teherautóra fért. Anyám belehalt, a családunk tönkre ment. Mindent előlről kellett kezdenünk. - magyarázta az egyik német nevű ember.

A Szlovákiából meg éppen Nagyborzsönybe kitelepített magyar arról beszélt, hogy ők csak egy batyuval érkeztek. Siratva a maguk otthonát abban a házban, amelyet mások, máshol sirattak.

-Na, vajon most? Hogy lesz? Mi lesz a vége ennek a nagy mozgolódásnak? - mondta ki mindnyájunk kérdését az egyik beteg.

-Az a baj, hogy megint sok a hamiskártyás - szólalt meg gyanakodva a másik komoran, s ezzel be is fejeztük a napot, mentünk aludni.

-Nahát, három hét múltán haza kerültem. Már le tudtam írni a nevemet. Mozgattam a karomat. Jó orvosok

keze közt gyógyultam, akik szigorúan rám parancsoltak, hogy otthon sokat aludjak. Semmi feszültség, nagy nyugalom, meg az előírt gyógyszerek szedése a további gyógyulás kulcsa.

A kemencébe való kóróért is a szomszédom ment ki a fuvarossal és ő adogatta fel a kévét a szekérre. Jöttek aztán a rokonok, meg az ismerősök, akiknek nem győztem mesélni a kórházi élményeket. Csak szóba került az akkori helyzet is. Egyik látogatóm azt hallotta valahol, hogy szét akarják szedni a téeszeket, visszaadják a földeket.

-Minek? Ha a szigorúbb időkben bepofoztak bennünket a közösbe, most meg kipofoznak belőle? Menjek tán újra harmados kukoricát kapálni valamelyik ötvenholdas gazdának? - méltatlankodott a másik.

Időnként szikrázott körülöttem a levegő. Magyar a magyarral, bérből élő a kollégájával vitatkozott. Egy alkalommal két szomszéd úgy összeveszett ott nálunk, hogy az egyik vette a kabátját. Ő itt nem marad. Ezzel a simlis alakkal szóba sem áll többé - mondta és azóta sem beszélnek egymással.

Nyugodtan, kényelmesen élni? Hallgattam a híreket, néztem a tévét és egyszer csak hallom: Romániában kitört a forradalom! Csak néztünk egymásra a családdal és nekünk ideát, az örömtől könnyes lett a szemünk. Hát, ezt is megértük! Gyűjtöttük, küldtük a segélyeket Erdélybe.

Ceausescut elfogták. A feleségével együtt kivégezték. Igazságszolgáltatás. Furcsa. Emberek halálának én még így sem örültem. A diktátorok uralkodhatnak, kártékonykodhatnak rövidebb, hosszabb ideig, ám egyszer nekik is véget ér a vidám vásár és a történelem mindig súlyosan ítélkezik - fejezte be az emlékezését Szalóki Bálint és olyan mozdulattal emelte fel a poharát és úgy töltött mindenkinek, mintha azt mondaná: A többit már tudjátok. Minek arról annyit beszélni. Aztán kezdte a holmikat elpakolni. Ebből megértettük, hogy indulhatunk haza a csillagos, tücsökzenés, szélcsendes éjszakában. Ám előbb még vizet öntöttünk a lassan hamvadó parázsra. Nehogy lángra lobbanjon még egyszer, ha belekap a váratlanul feltámadó szél.

MARUZS ÉVA

versfordítása

(Beresztov nyomán, oroszról)

AKI MADÁR, FELHŐK KÖZT JÁR

(Madár-mama szavai madár-kisfiához,
aki nem mert repülni)

Nézd csak, mennyi madár repül!
Csak te nem mersz, te egyedül.
Hát m'ért nem szállsz?

Könnyű felhő fenn az égen,
Csöppet sem fél, csak száll szépen.
Mondd, mitől félsz?

Repülőgép száll messziről,
Milyen nehéz, mégis repül!
Te meg nem mersz!

Nem, kisfiam, nem vagy madár.
Aki madár, felhők közt jár!
Nosza, repülj!

KISS - SIMON MIKLÓS

CSICSÓFALVI CSÚCS

Régen elnök nem vót a legjobb hangulattyába, az eccer biztos. Ezek a бүдös oroszok má' megint a bolondját járatták vele. Egyszerűen nem tudnak annyit késni, hogy az oroszok ne késnének többet. Fel is írta a tenyeribe, hogy szónyi fog a Ruzsinszki gyereknek, a Nemzetvédelmi Tanácsadójának, hogy tanájonak kifelé valami Múhold -zavaró berendezést nagyon gyorsan, mer' ezek az oroszok jobban láttyák az utóssó fenéktörlést is a Világba, mind' a NÁZA műholdak. No, szóval megint az oroszok lesznek az utóssók, oszt olyankor má' mindenki az utóssóval van elfoglalva. Azok a sztárok. Kattognak a fotómasinák a paparátorok kezibe, azok me', mint a Páva osonnak befele a nagy közfigyelembe. Pffő. Legszívesebben köpött vóna egyget. Tisztára elege van ebbő az egészből.

Különben is, egyáltalán nem errő vót szó, amikor a Nenszi, az asszony rábeszéte, hogy vállalja el az elnökösködést.

-,„Jaj szívem! Meglátod, milyen jó buli lesz. Mindenki veled akar majd fényképezkedni, meg koccintani. Annyit horgászatsz a fiúkkal, amennyit csak akarsz.”- ígért fűt-fát az a szemét Nenszi. Jó rászette, az eccer biztos, ő me' bedőlt neki.

-,„Ne higgye az asszonnak Ronald komám, mer' úgy jársz, mind a székely koma.”-memmonta a Brúszvilisz előre. Ő meg nem hitt neki pedig kellett vóna. Télleg, asztat azóta se monta me' hogy járt az a székely koma. Esztet is felírta a tenyeribe: mekkérdezni a Brúszviliszt, hogy járt a székely koma. Közben egyre nőtt a türelmetlenségi.

Itt szobrozhat ezen a kimondhatatlan nevű Sziszofalvan (hogy a nyelvi beletörök tisztára), miközben a haverok nyugottan pecázgatnak, me' fröccsöznek. A Börtrejnolcsz lehet, hogy most fogja ki életpi halát az akváriumból. Csasz (a Csalszbronzon) me' a térgyit csapkoggya röhögve. Hónapokig hallgathatja majd a cikizésüköt. „-Néztök a tévébe Roni, ahogy szenved a Sziszó micsodán, a medence partró. Ittuk a finszi zöldszilványi fröccsöt. A horgon ott a kapás, a Bözsi me', Sári lekezelt bennönköt, mind a Mónikalevinszki a Klinton gyereket. Heehhe..”-oszt megy a röhögés. De akkor má' legalább ő is ott lesz velük, oszt iszogattyák a finom nova boros fröccsököt, me' ha ő lesz a vicc trágya is, vagy mi. Tejjesen lekonyult a szája széli is bánatába, ahogy a haverokra gondolt. A Nenszi ki is szúrta mingyá. Ojjan szemi van, mind a Vakondoknak.

-,„Mosolyogj Drágám, ne légy morci fiúka. Mindjárt itt lesznek azok a rosszcsont orosz fiúk.”-Persze, mer' ő má' a nercbundára suvickojja a fogát, amit majd a Försztzsenával csencselnek, míg neki me' a Pandúr-Betyár osztálytalálkozó szervezőbizottságával és az oroszokkal kell asztat az útálatos gazos teát innyi a szamováriumból.

No, tessék! Még ez is. Elkezdett viszketni a pattanása, az a fránya. Más se hiányzott. Ide-oda járkált a tornácán, de csak rosszabbodott az állapot. A jobb combja tövibe, egészen a szerszámos zsákok, me' kalapács nyél alatt van az a бүдös pattanás, elnöki szempontból igen kínos helyen. A százélettyit, asztat. Ha elkezd kaparászni, hónap ezen csámcsog az egész Világsajtó, főcímen, hogy: „Az amerikai elnök a tökit vakarta Csicsófalván! „, Ehhez oszt értenek a mocskosok, kiforgatni az osztályharcot, meg a Békepipát. Egy elnök is csak ember, nem?. No, jó azé több is anná, egyszerű halandóná, elég hacsak magára gondol, de a dolgai csak ember anyagból vannak, mint ez a pattanás, ni. Itt bámul ez a nagyfejű is e, a Takszon Külyök, a Szijájés faszi, hogy kigúvad a szemi. Hiába járkált ide-oda a csicsófalvi parasztház tornácán, a viszketés nem szűnt cseppet se. Má' pedig, ami viszkét, asztat vakarnyi kell, nincs mese,

akárhogy figyel a Takszon Külyök, az összes fotópaparátor ,a világsajtó, meg a Nenszi. Muszáj lépnyi valami váratlant, mondjuk Vezérrel ugrik egy huszárosat, elterelni a közfigyelmet. Éppen egy vadlúd csapat húzott el fölöttük , mind a vadlibák Lapp föld felé a szebb jövő irányában. Régen elnök rájuk mutatott és bevágta a köztudatba :-., Ott jönnek az oroszok e.” A hülyék ráharaptak egybő, még a Takszon Külyök is a Szijajás fászi, oszt csak bámultak felfelé, a vadlibák környékire. Eggyik jobban meresztette a szemit, mind a másik. Régen elnök közben alapos vakarászt végzett a bolhás zacskók környékén, csitítva a tüzes ingert. A nemi kielégülésnél is nagyobb gyönyört okozott számára a szűnő penész szag, az hétoltári. No, jó, azé egy Alaszakai Jukon parti pecázást a haverokkal nem úberelt az élmény, a Börtrejnolcossal, meg a Csaszival (a Csalszbronzonnal), pohár fröccsel a kézben ,míg a Sári me’ Bözsi pucojja lefelé a szálkákat, de azé mingyá jobb kedvi lett, annyi szent.

A versenyt végül Anderszon- Henderszon tábornok, nyerte, (Nagyfiú Henderszon, így ő kapta a három darabos WC kefe ajándék csomagot), aki elsőnek észrevette a zuhanó orosz gépet. „, Ppffö !” –köpött egy nagyot , kezdve a méltatást.-., Má’ megint evvel nyálaskodnak-e, a ganalyok.”-monta oszt szintiszta útálattal a hangjába ,a jól ismert Délvirdzsíniai kemény vidéki Nagyfiús modorába. –„Fönök” –piszkát oda a még mindig vakarászó Régen elnöknek –., Mosmá szójjá annak a Ruzsinszkinak, hogy csinátasson egy nagyobb gépet, mind az oroszoké, mer tiszta gáz , hogy nekik nagyobb van.”

Régen elnök csípte esztet a szókimondó vidéki őszinte hanghordozást, így hát felírta a golyóstollával a tenyeribe, hogy :-.,R(mint Ruzsinszki) Nagyobb repülőt csinátatnyi az oroszokéná !!”

*****

No ,gyöttek oszt tisztára előre felé azok az orosz küldöttség , mind a színes tollú Páva lyány párzás előtt .Kattogtatták a fotómasinát a paparátorok csorgó nyállal ,mondta a szpiker a saját nevit, annya nevit, honnan való, a tévéadást, me ’, hogy most ő Csicsófalváró ad élőbe a csúcsró. Micsoda fontos ember-celebi momentum és végbél darab. A Csicsófalvi gyermekkorús elénekelt a : „, Nem hiába éltek náluk cárok,/ Mindenhol az oroszok a sztárok.” kezdetű kórusműre írt megzenésítettet.

A Jelcin gyött elsőnek. Kucsma a fejjin, gumicsizma a lábbon, tisztára mint egy bojár szimpla. Integetnyi nem tudott, mer’ az eggyik kezibe egy Matrjoska babát szorongatott hónalj tövig beszorítva, (a Nenszinek hozta ajándékba) a másikba meg egy kossót hozott jó hazai vodkácskával telitankolva. A kossócskából szlopázott egyet-egyet, hogy el ne párologjon az a drága nedű, akár egy jó gondolat. Nagyon ügyesen bánt a kossóval , mer’ mikor elvette a szájátó még egy csepp se cseppent mellé, az oszt kutyakenyér.

Mögötte gyött Hidegszemű Dzsúdós Vlagyimir, egy jó kiállású legény, a kezibe túrós lepény oszt asztat majszolta , csak úgy. Amikor a Régen elnök esztet a Hidegszemű Dzsúdós Vlagyimirt meglátta mingyá kordult eggyet a gyomra, me’ csavargózott a beli félszibe. Nem kedvelte, de egyenesen útálta a rideg tekintet. Eze , úgy tud nézni, hogy attó még a Karib –tenger is befagyna, annyi szent. Ebbő még elnök lesz eccer az is biztos, oszt akkor gyön a szibériai tél, meg a Gulág renoválása. Hirtelennyibe –honnan, honnan nem- a Szeszkazán Szeletebarlangi Postás Pityu keveredett a Jelcin mellé. Cseppet se teketóriázott a protokollal, mingyá kunyorásznai kezdett a víg nedűből.

-„Borisz komám , egy flettyintést aggyá má’ abbó az úri levecskébő, ha má’ így kínágotod ebbe a vidéki szárazságba. Minálónk kilenc órákor nyit a kocsma , oszt aggyig szomjan halógyik a nép a nagy böjtbe. De a Borisz koma irigy kutya módra a kék munkás köppenyi alá gyugta a kossót, a falusi érdeklődés elől. Nem úgy van a’, hogy csak egybő osztja.

—„Nyet.” De kell értelmes indoklás, hogy a népszerűség ne röppenjen vadliba mód tova. –„Nem lehet bátyuska , galambocskám, mer ebbe gyóccer van beleporciózva patyika mérlegen.” Gyöttek a gondolatok szépen az ügy védelmére. –., A pópa bátyuska maga szentelte fel a füstölőjivel. Szentelt áldás ez galambocskám.”

Ám a Szeszkazán Szeletebarlangi Postás Pityu orra má' szagot fogott , nemigen hitt ő a ködös bonyolításnak. Azonmód odavágta ,amit a szita lyukán látott.

-„Írlygkutyá vagy Borisz komám, ha egyedül flattyantod. Adná te mé' örömmel is. No , menek"-indult neki felszegett fejfel, a bosszút lihegők hitében megerősödve, oszt búcsúzóul bedobta a dupla fityiszt mutatóba az oroszoknak. –„Szólok a Búzösdörge delmes Pottyáncsoma ivadéknak kukkojjon körbe cseppet a háztájotokon.”-így e.

-„Várja má' elvtárs, ne ojjan hirtelennyibe.”-kapta el két ujjal a válla kulcsát úgy nyak közelibe a Hidegtekintetű Dzsúdós Vlagyimir. Mosolyogva préselte a szeszben pállott izmokat, miközben a Szeletebarlangi kínjában könnyeit csurgatva ment lefelé hídba, békába , mind a szélfűtta nádszál. –„Da ! Igyá hát elvtárs.”-és Jelcin kossóját kikapva a kék köppen alól féltorokig belenyomta a gígájába , bemutatva az orosz adakozást. Szép itatás vót , annyi szent. Humánus méltatás. A medvének nem illik a fülibe brummognyi, no. Jó azt időben megtanulni, ki hova való, meg mi hova nem való, mer ha má' helyszínen taníttják ,az fájdalmas egyetemi kurzus tud lenni. Az uccán má' csak gumibotl tanítható a protokoll, az is kutyafitty. A Szeszkazán Szeletebarlangi Postás Pityu búcsúzóul a kossót megtarthatta a torkába, ráadásnak meg kapott úgy lyuk tájékra egy igen becsületes indító sulytást a hegyes lakkcipővel. A vadlibák szájátva bámultak a különös repülő lény után, mely mint a lövet húzott el mellettük ,keresztül-át Lappföld felé.

Odalent meg kezdődhetett a csúcs. De micsoda egy találkozás. A Jelcin esztet szerette a legjobban – ölelkezni egy hosszadalmasat, ajándékot gyorsan oda a Nenszinek, megkapnyi a Skót viszkít , nyelni belőle ,a végire meg igazi csók a nyelvi hegyivel.

Régen elnök, orosz cimborájával ellentétben egyenesen útálta a nyálaskodást. Színészkedett ő má' eleget, hogy jó pofát vágjon a dologhoz. Már a filmjeiben is dublór csókolózott helyette, meg a Nenszit is harminc évi nyálazta meg utójjára. Ezért tartotta a Kiss Kanszaszvaliszt kaszkadőrnek az elnöki stábba, aki lebonyolította ezeket az ügyeket. Különben próbájja meg akárki ,milyen egy viszkető pattanással a combod tövibe csókolózni.

*****

Eközben a faluban igen boldog állapotjába figyelte a nemzetközi eseményeket ,a korhadó kerítés lecekre támaszkodó Kukkos Lupe.

-„Ez oszt la.”-mondja magába egybő.- „-Mind a Moziba a Híradó.” Először le is kapta a szemirő a kihúzható teleszkópos tengerész távcsövit, hogy nem e a leragasztott üvegszemire tette megint, de nem a' . Különbe is mé' csak két üveg kisüsti vegyest nyomott befelé, ennyitő me' nem szokott délibábot látni.

-„Jó lácc Lupe”-mondja magának. –„, Nem Mozi e', hanem maga a tavaszvégi nyári valóság.” Nézi, nézi, hogy mingyá beleszomjazik a nagy nézésbe. Kiszáragynyi meg ugye nem lehet az eccer szent. Bontja a harmadik üveget íziben

-„Mit bámulsz úgy Kukkos Lupe bácsi, hogy az a egy rossz szemed is maj' ki gúvad , mint az aranyér az erőködéstő.”- szó mingyá egy vadóc képű apraja- cseppje a lefedett szemű távolba csövezőre.

-„A pofád lapos lesz mingyá apró prücsök.”-spontán fakad azonmód egy didaktikus Makarenkói kilátásba helyezés. –„, Kaphacc mingyá egy elégedett pofontot a neveltetéshe', hacsak mingyá nem romaszármazású vagy kiskomám.” de oszt láttya a nagyhírű bibircsókokró, hogy a híres unokával akadt dolga, szépítyi is mingyá a mondókát ,reszelt hangon tompítva az éleket:-„No ide gyüjj gyorsan, míg jó a kedvem a reggeli nedűtő. Ijjet se lácc akármikor mé', ha csak nézel is.”

-„Mit nem lát édesbátyám, csak nem az amerikai elnököt a tökit vakarnyi?” csapja felé a csepp vadóc. Ez oszt a delejes tudás, tátyta a száját Kukkos Lupe, hogy csorog a nyál is kifelé. A kis Csipagóc. Nem véletlen a híres unokája -gondolja egybő az elismerőt. –„No ,kukkojj ide!”- oszt tojja felé a kihúzható

teleszkópos tengerész távcsövet. – „Csak el ne ájussz, Búzösdörgedelmes apraja-cseppje.” A kislegénynek könnye csordul a meghatódásba, hogy a titkos műszert kézbe veheti. Ki nem adta még kezéből a félszemű sosem, az hétoltári falutitok. Huúú, micsoda finom érintési van, meg valódi kisüsti szaga, no. Bámul bele boldogan a kis Búzösdörgedelmes Pottyáncsoma unoka, oszt most rajta a mellepődés sora, az álláról majd leesik a bibircsók, annyi szent.

– „Ammá’ biz téleg ott vakarja, Kukkos Lupe bátyám.” – pástáz tovább a csepp vadóc. „Hú, a Nenszi, ammeg a Jelcin e, hogy nyomja befelé a vizkit.” – majd riad egyet hőkölve: –, Ez is itt e. A Hidegszemű Dzsúdós Vlagyimir, most indította útnak a Szeszkazán Szeletebarlangi Postás Pityu bácsit Lappföld felé. Csak nehogy besodorja a szé’ a Gulágra szegényt.” No, de ezt már a Kukkos Lupe is élőbe akarja nézni, kéri vissza szívesen a kihúzhatót.

– „Eriggy gyorsan, oszt kukkold ki őket, mind Nagyapád. Tanuld el tőlük, hogy kell a gyengébbel elbánni, no.” Kétszer se kell mondani, de elég mingyá egyszer, má’ fut is a kis ivadék nemzetközit szimatolnyi, át a gazoson.

*****

Közbe már a Mákosféhépusztai Párttitkárelvtárs és a Pandúr-Betyár osztálytalálkozó Szervezőbizottsága is szájtátva bámulja a fene nagy nemzetközi barátságot. Ez oszt Csúcs la. Má’ meg is állapodtak, írják is alá egyből a dokumentációt. Úgy lesz tovább ahogy vót, de semmiképp se másképp, mer különben elatomosítási záradék iratyik.: EGY: -Továbbra is együtt vigyázzák a Világbékét, ahogy eddig. Egyik itt, a másik másfelé, de rögtön adnak a pofájára, aki bántta. KETTŐ: -Mevégjük a gyengék és gyengénlátók támogatását, de fegyvert többet sohase, az összes megy a Dunába befele. HÁROM: - A Pápát, a Pópát, de még a Fókát is mevégyük bármi áron. Utóbbira kvótát szabnak a szebb jövő érdekében. NÉGY: - Aki me’ Bálnát piszká’, arra nagyon ferde szemmel nézőgyik a jövőbe. Nem lessz érdemes, no mer’ mejjárja akárki is. ÖT: -Az olajat is igasságosan felosztják, az eccer szent. Kadhafi felajánlást tesz emide, az arabok meg oda. Más nem is maradt, csak a HATOGYIK, a roma-kérdés, meg a szemiták, de semmi anti, majd legközelebb fessegetyik. Jelcin kevés vodkácskát hozott ahhoz meg a vizki is elfogyott, a Régen elnököt meg várják a havarok a Jukon partján Alaszkába. Miközben a Börtrejnoltszra meg a Cszaira (a Csalszbronzonra) gondolt párás szemmel, azért felírta a tenyeribe, hogy: Beszéni Arkanszasz Vadölő Tájdzsörrel, a Rezervátumok Elektromos Kerítésügyi Attaséjával, a romák biztosítékáról...

Búcsúzóul isszák is épp az áldomást- Mákosféhépusztai kisfröccs felajánlás, erre még Alaszkába is csettintenének a haverok -mikor oltári meglepetés csapógyik, de két oldali. Ez is, az is bámul, szájtátva mekkorát. –Hát azok miféle csapat mozdulat ott e? Elöl egy csámpás csaj, körötte vagy húsz szőke táltos. Micsoda übermenes megmozdulás. Megy a nemzetközi tanágtatás, meg pletykaritty -pizsmákolás. –, „Kik ezek e?” –, „Miféle szerzetek rontják a Csúcsot? Mer fokoznyi esztet nem lehet, annyi szent.” –, „Mit keresnek ezek itt e. Ki hita őket csak úgy? –, „Meggyöttek a germán köpetek. Pffööö! De minek? –, „Ezekből is van mindenütt, a nyomulós fajtájukat.

Régen elnök má’ intyi is magáho a Takszon Külyköt, a Szijájés faszit, hogy miféle fehérnép libben e hímek között. Takszon Külyök felkészült, no, asztat meg kell hagyni, má’ kész is a vizsgálat: „Az a csaj a Csopi, Főnök. (Csopi= am, Vezér, Főnök, Vezető-a szerkesztő).

– „Csopi?” – hűl el tátott szájjal a Régen. – „Csaj a Csopi? Az oszt igen. Rögtön látta, hogy nem akárki.” – A németeknél csaj a csopi.” – megy a hír erre is, arra is nemzetközileg. A helyi vezetés meg má’ rohan is. Fogják a fejtetőt Tanácselnök elvtárs, a Pandúr-Betyár osztálytalálkozó szervező bizottsága, meg a Mákosféhépusztai Párttitkár elvtárs, futva mé’ vissza kiáltoznak: –, „Mebbocsásson a világ, de tejjesen kiment az agykomplexumbó, hogy máma gyönnek a németek, mer leplezik le a Búzösdörgedelmes Pottyáncsoma mejji szőrit ábrázoló domborítást. Majd a értelmesnek kigondolt Kromanyoni Tomasz itt

marad a vendégekkel, oszt kikíséri őket a reptetőhő a gazonon át. Gyöjjenek máskor is, ha úgy adógyik.” Járja a hír befelé az áldomásívó kocsmarészt, hogy a németek kiderítették a Búzösdörgedelmes Pottyáncsoma Bádenvüttenberghauzen tájéki származás lehetőségét, felmenő részről, ha nem is mingyá anyai ágról. Ez oszt közfelhaborította mind a két fedhetetlen Világbékeőrt. Micsoda pimaszság. Ezek a németek visszafelé is szipkásszák elfelé a szellemi tőkét, míg Amerikából miféle pattanásokat ki kell bírni, hogy a Föld rendesen forogjon. A másik fél vodkát nélkülöző áldozathozataláró, má’ szó se essék.

De, hogy a romantikus hozadékáról is beszéljünk a hármas csúcsnak- az Amor gyerek megint elsőre tejibe trafáta a gyenge ember anyagot, úgy a pitvar meg a kamra között rendesen. Régen elnök első látásra gúvadt szemmel bámulta a germán szépséget. „-Ez oszt, la.”- mart bele a felismerés. „-Hol van ehhez a Nenszi. És Endzsi- micsoda fennkölt név. Evvel még csokolóznyi is képes vóna, annyi szent. Micsoda élet lenne mellette. Endzsi intézné a világ ügyeket, ő meg nyugodtan pecázhatna fröccsözés közbe a haverokkal, a Börtrejnolcossal, meg a Csaszival (a Csalszbronzonnal).” Kromanyoni Tomasz azonban nem hagyta a szerelmi háromágúnak. Ő má’ kiitta a fröccsös korsót, nem kell itt csámcsogni tovább senkinek, húzás van hazafelé. Gyön az esti vadliba csapat, oszt nem illik zavarni őket a kereszteződésben.

Jelcin bátyuska közben má’ elszenderedett, úgy viszi őt a hátán a Hidegszemű Dzsúdós Vlagyimir, a kucsma a szemibe csúszva, csak a gumicsizma le ne essen a lábáról’. Indulnak az amcsik is, nincs mire várni. Libasorba mennek át a gazonon, elől a Nenszi, az Anderszon- Henderszonnal (Nagyfiú Henderszon boldogan szorongattya a három darabos WC pumpa készletet, ki nem adná a kezibő semmi pénzért), majd a nagyfejű Takszon Külyök, a Szijájés fászi, leghátró meg a Régen elnök. Mikor elmentek a németek mellett megesküszik, hogy az Endzsi kacsintott rá, az hétoltári nemespenész. Alig várja, hogy elmesélje a fiúknak pecázás, meg fröccsözés közben.

Nenszi boldogan meséli már a reptéri ivóban a gépre várva, hogy milyen aranyos fiúk ezek az oroszok- amit persze ő mindig is tudott. A Försztzsena megígérte, hogy küld neki egy valódi kínában gyártott Szibériai tigris prém bundácskát, „-Cserébe ígértem neki ötmillió dollárt a Gulag-szigeteki felsőoktatás támogatására, Szivem”, oszt még egy cuppantósat is odanyom az éppen Endzsiről meg a haverokról álmódó Régen elnök szájaszélire. (Pffujj, micsoda nyálas tájszólás.)

Lépegetnek felfelé, előre egészen a repülő törzskönyvi környékén, mikor borítékot csusszantanak az úri kompánia zsebibe. Régen elnök szíve nagyot dobban, ahogy bonttya titokba kifelé. Az Endzsi máris flörtre rezdül, micsoda németes precízió, az hétoltári. Aztán kiveszi a fotóképet oszt konyul lefelé a mosoly az ábrázattjáró. Nem erre számított, annyi szent. Magát bámulja kinagyítva, amint épp a fránya pattanással bibelődik, kezével a gatyá alatt kotorász. Ki ez a galád bünszövetkezet, ki így gúnyolja a világbékét, sandít körbe lopva a tájon. Már azt gondolná épp, az új orosz barátság régi módi bókja, mikor a kerítés alól egy apraja-cseppje, kis bibircsókó vadóc integet fülig érő szájjal. „-Régen bátyám. Kezdetnek jó lesz, ha a Brúszviliszt ide küldöd forgatni az új filmjít. Oszt sose keseregj, az Endzsivel is könnyen összehozlak, mer neki is van egy fránya pattanása. Majd vakarózhattok egygyütt.”

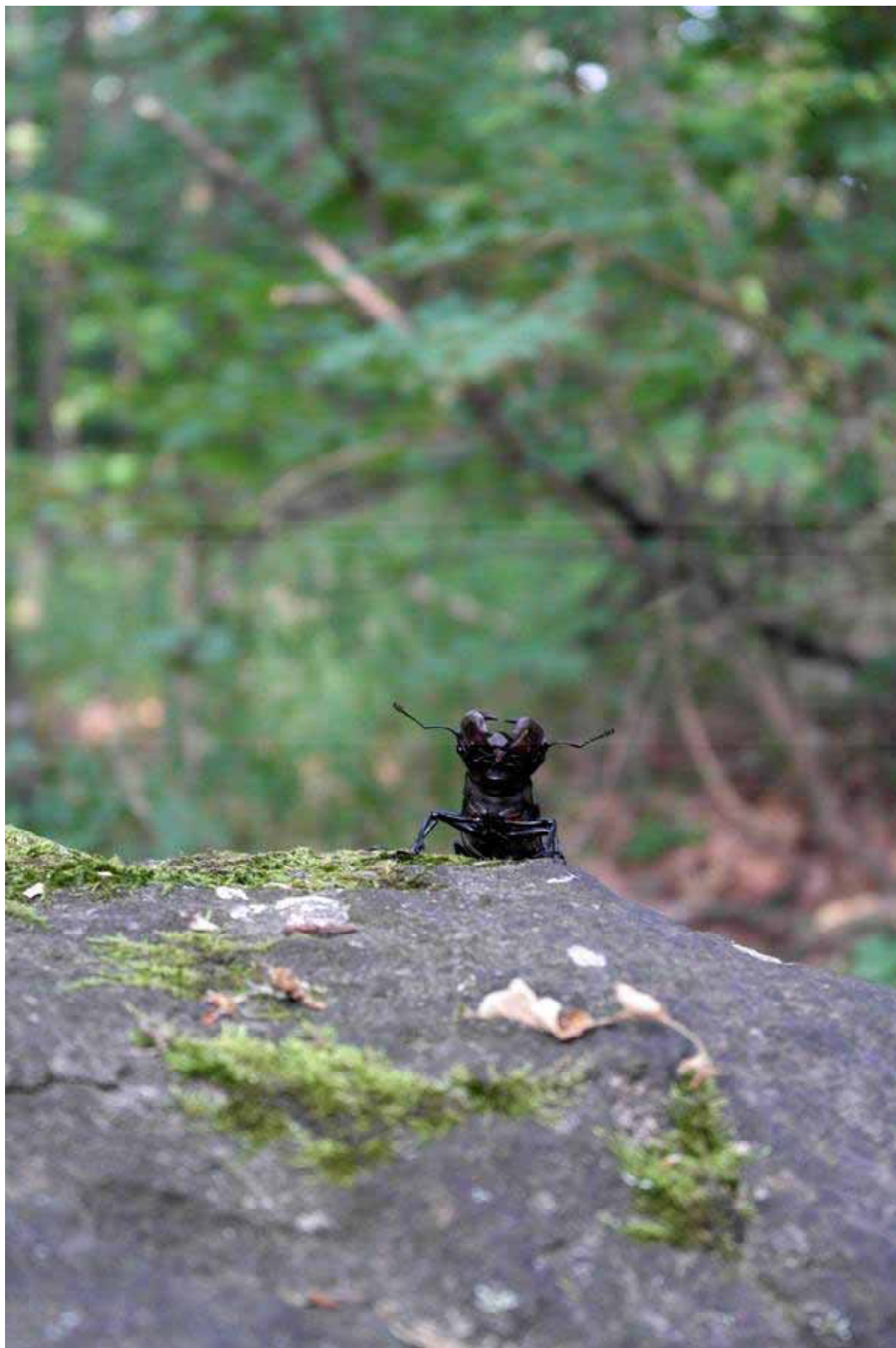

B. TÓTH KLÁRA**Célirány**

Ne azt tápláld,
akinek kifordul a gyomrából,
mint idegen anyag,
ami nem emészthető,
kiöklendezi, mint a romlott ételt,
mert hiányoznak belőle
a szeretet-enzimek,
ne ott kínálgasd, ahol félrekódolják,
ahol ellenkezőjére fordul,
gyűlöletet generál,
ahol doronggal döngölik a földbe,

oda hintsd,
ahol éhezik és szomjúhozzák,
ahol töltekeznek vele,
ahol túlsordul és megszorodik,
jut belőle minden kéregetőnek,
kapualjban didergő csövesnek,
ellenséges szekértábornak,
mert a szeretet hosszútűrő,
mint az Isten, *mindent remél,*
mindent eltűr, mindent elfedez.

VASI SZABÓ JÁNOS

Szivárvány halálország fölött

C. Ransmayrnak

Szakadékkal barázdált, ringókövekkel tűzdelt orom lábánál állt meg. Előtte tátongott a kőzúzalékkal borított sziklahasadék. Palaszürke mélyén alacsony, kerek építmények húzódtak elbújva a nap gyilkos sugarai elől. Lustán nyújtózott a tükörsimára kopott koszos bőrlapok sora. Csend fonta körül az építményeket.

A férfi odalépett az egyikhez, leguggolt, s félrehajtotta a keményre cserzett fedőlapot. Ébenfekete fej bukott előre! Idejében sikerült elugrania az összezsuzott test „útjából”... Meghatározhatatlan színű egyenruha maradványa tapadt a hulla bőréhez. Undorral emelte föl a tetemet. Benn körülnézett. Poros tábori ládát látott, amit két mumifikálódott férfi támasztott. Jobbra tőlük az oldalára dőlve hosszú fekete hajúnó hevert. . .

A férfi a kétszersült morzsáinak ízére sem emlékezett, mégis úgy érezte: nyomban kifordul a gyomra a látványtól. Visszatolta a bőrlapot, s hátrált néhány lépést a kunyhótól. Mélyet szippantott a steril sivatagi levegőből, erőtelően kiszaladtak alóla a lábai. Lehuppant az egyik homokbuckára, kiszáradt tenyerébe ejtette a kopasz fejét.

Kábult elméje nem volt képes felidézni azt a napot, amikor néhány vállalkozó kedvű társával elszakadt a víz után kutató karavántól. Arra sem emlékezett, hogyan sikerült átvergődniük az irdatlan hegyeken. Elhitette velük az álszent optimizmus, hogy rátalálnak az indigószínű sziklavadon túloldalán a Vízre – az Életre! Hiábavaló volt a küszködésük, a hegyek keleti lábánál is csak az a mohó, aranyálc mögé bújt szörnyeteg nyújtogatta feléjük homokcsápjait... Hosszú hetekig tartott a gyaloglás, sorra dőltek ki mellőle a társak. Idővel – maga sem emlékezett, mióta – egyedül taposta útját a halott rónán.

Ereje elpárologott a hevült porban. Éhség és szomjúság árnya telepedett az akarat szétszórt szilánkjaira. Mintha enyhült volna a gyomrából eredő fájdalom a lobogó naptűzben. A láthatatlan sugarak érzéstelenítették testében az idegeket? Nem tévesztette meg a férfit, mögötte a Halál lépte csikorogott... A kétségbeesés pillanatában felmorajlott, dörögni kezdett az ég. Hitetlenkedve emelte föl a fejét. Erőtlen hang remegett elő duzzadt torkából. Kidüledt szeme fátyolosan meredt az égboltra, ahol ezüst gépdarazsak kondenzcsíkja hasította föl a végtelen kék vásznát. Kiapadhatatlan záporoztak gyilkos fullánkjai, idővel halkult a kepelés, vakító robbanás vörös, narancs, sárga, zöld, kék és ibolyaszíne ragyogta be a teret. Hídként feszült néhány másodpercig a horizont keleti és nyugati pereme közt, majd eltűnt a fájdalmas tekintet elől.

-... Szivárvány! Szivárvány halálország fölött! – sóhajtott keserűen az emberi elme.

Szombathely, 1988

Csillagromboló éjjel

- Ébresztő, föl! Riadó! Első szintű harcészültség!
- Irány kettesével a fegyverszoba! Kezelők viszik a löszeresládát, bemérők a girotájélot és az éjjellátót, kidolgozó és a rádiósok az ESZG akkumulátorokat! Gyorsan! Az udvaron sorakozó!

- Százados elvtárs! Az egyes, kettes és hármas számú üteg állománya felsorakozott!
- Köszönöm. Elvtársak, ez nem szokásos éjszakai gyakorlat. Felolvasom a honvédelmi miniszter elvtárs parancsát: a Varsói Szerződés országait támadás érte. Hazánk a testvéri szocialista országok oldalán hadban áll. Parancsom szerint a hadászati hadműveleti alakulatok mérjenek megsemmisítő csapást a behatoló ellenségre!
- Honvédek! Hallották a parancsot. Irány a hangár! A harcjárművek ütegek szerint fél óra múlva a laktanyakapunál sorakozzanak!
- Kezelők, jelentést!
- Százados elvtársnak jelentem, a kilövőállványon a rakéta élesítve, levegő és elektronikai kábelek lecsatlakoztatva.
- Bemérők!
- Százados elvtársnak jelentem, földrajzi koordinátáink meghatározva, az adatok leadva a vezetési pontnak.
- Kidolgozó!
- Százados elvtársnak jelentem, a törzsütegtől kapott meteorológiai adatok, az indítandó rakéta paraméterei, a bemérők által mért saját, illetve a törzsütegtől kapott célpont-koordináták alapján az ESZG megadta a kilövési számokat. A rakéta indításra kész.
- Merre vagy, Zimonyi?
- Itt fekszem melletted, köcsög!
- Sötét van... Láttál már éles indítást?
- Láttam.
- Mikor? Én még soha...
- Mert szófosó, kopasz gyík vagy. Tavaly Schneiderrel és Szegfűdombival ott voltunk a Bakonyban, a tataiakat ellenőriztük.
- Milyen volt?
- Fogd be a pofád!
- Tényleg nagyot szól?...
- Rossebet. Az első ütemnél alig csúszik le az állványról, pillanatra olyan, mintha megállna a levegőben. Azt hinnéd, rögtön lelöttyen, mint a füttyid, amikor a Nikivel próbálkoztok...
- Anyád!... Utána mi történik?
- Beindulnak az oldalfűvőkák. Orsóalakban kezd pörögni a rakéta, aztán a tonnányi szilárd hajtóanyag kisül: na akkor leég minden...
- Remélem, Szegfű lezárta a csotri szélvédőjének a spalettáit.
- Mit számít az? Most élesben megy. Ha kilőttük, akkor pucolás! Kábé negyedóra múlva jön a válaszcsepés.
- Cseszd meg! Olyan közel vannak az amcsik?
- Mit tudom én? Kérdezd Schneidert, ő a kidolgozó!... Hé! sváb, merre sunnyogsz?
- Itt, mögötted. Mit szívatod a rüszüt? Még idecsinál az orrom alá.
- Haha! Legalább azt áruld el, milyen messzire lövünk. Nyolcvan–száz kilométer a hatótávolság. Ezen belül van a célpont?
- Nem ez a gond. Az üteg föld-föld rakétás, nekem meg fölfele kellett számolni.
- Micsoda?
- Tudtam! Jönnek az F-117-esek, nekünk annyi.
- Kopasz, kuss! Schneider, ezt hogy érted?

- Ahogy mondtam, fönn van a célpont. A fej is A-jelzésű...
  - A fenébe! Az két kilotonnás atom! De nem láttam szerelőket a fejen dolgozni...
  - Valami történt a ruszki helikopterrel, ami idehozta volna... Nem tudom: talán a Holdba lövetnek az elvtársak.
  - Fiúk, nézzétek a csillagokat, felhősödik!
  - Nem felhő az, gyík! Úristen! Valami fekete monstrum!
  - Csönd! Megjött a tűzparancs!
- Az éjszakát hirtelen váltotta föl a virradat. Szél támadt, ami derékszögbe hajlította a fákat. Aztán lecsapott a mindent felégető forróság.

Szombathely, 1989

Karbon tél (részlet)

I.

Az ősz rövid volt és esős. A tél gyorsan jött, fehérbe csomagolta a belváros régi polgárházait, skörötte a betonerdő szürke tornyait. Azon túl a sáskaöldi telep tömés házainak hézagcserepéhez tapadt. Luxus-hodálynak látszott a többi romló épület között Lakatosék nyáron újított háza. Füst dőlt a kéményéből. Hólapátnyi széles út vitt a nyitva hagyott kaputól az épület ajtajáig. Fény pislákol a cserélt ablakok mögött. Duruzsolt a vaskályha a nagyszobában. Mellette fémvödörben a brikett, kis kupacban a fölhasogatott gyújtós. Lakatos Kristóf gondosan beállította a szellőzőt.

Baranyai Mária ernyedten hevert a kopott kanapén, kockás pléd takarta. Aszott arcára lázrözsát festett a betegség. Kristóf felé fordult, köhögött, rekedt hangon kérdezte:

- Megjött Teri?

A konyhából szólt vissza a fiatalember.

- Ötpercenként ezt kérde. Elmentek a Dzszeniferrel diszkóba. Itthon dekkolt szegény bula egész hónapban. Odaadtam a bankkártyát, hadd szórakozzon.
- Csak viszi a pénzt az a lány. Ideje, hogy befejezze a szakképzőt, és elmenjen dolgozni. Látod, engem az egyik nyavalya ér a másik után. A devla verné! A táppénz a rezsire sem elég.
- Anya, van munkám. Az új nyomdájában megbecsülnek, Hajninak is tudok segíteni.
- Hajni? Azt mondtad, a főiskola mellett valami butikban dolgozik. Miért? Ösztöndíjjal tanul, te is beledsz az albérlet díjába. Zoltán szívesen támogatná, ha hagyná. Ősz óta keveset láttam, Hajnalka inkább vonattal utazik mostanság. Nem tudom a havazás miatt, vagy összevesztek?
- Walter megváltozott, nagy a felelőssége. A tulajdonos mindenhová magával viszi. Debrecenben voltak üzleti úton, a héten. De leginkább Bakonyvég után komorodott meg. A hugi mondta: keveset beszél róla, ott tűnt el az öreg barátja.
- Ezt nekem is említette. Meg azt, hogy összekaptak valami tüntetés miatt...
- Az újságban is benne volt. A felsőoktatást sújtó megszorítások miatt tüntettek a diákok. Hajni is részt vett az évfolyamtársaival. Ez nem tetszett Zoltánnak. Mostanság Csokiccsal és a haverjaival tölti a szabadidejét.
- Csokiccsal, azzal a kákabelű kopasz csávóval? A szeme se áll jól. Nem tudom, mi lelte Zolit? Olyan rendes fiatalember és Hajnalka nagyon szereti. Krisz, hol marad Teri?

II.

Diadalívre hajazó fényfüzér világította meg a bejáratot. Mellette szürke kupacba halmozták a havat. Kétméteres, százhuszas „mellbőségű” jegyszedő kacsázott elő. Barna képű, borotvált fejű, tetkós roma volt; a tekintete a veséjükig hatolt.

- Üdv! Elmúltatok tizenhat? Oké. Itt a lányoknak nincs ingyen belépő, ki dobja a lóvét?

Teréz odaadta a bankkártyát. Gorillabácsi lehúzta a csekkolón:

- Nyomj egy zöldet tündérke! – bólíntott. – Kérem a kacsókat, ezzel a szalaggal ki-bedzsalhattok hajnalig. Aztán semmi eksztazi, tizennyolc alatt pia sincs. Nyestétek? Jó bulizást, csajszykák!

Leadták a kabátokat. A lilafényű UV lámpák alatt fiúk és lányok ácsorogtak, átfurakodtak köztük.

Megtörte a terem sötétjét a hangulatlámpák, lézerrel a falra „festett” fénytrükkök vibrálása. Ostorként csaptak le a hullámzó tömegre a reflektorok. Teljes legyen a retró-érzés: Ricky Martin-dal dübörgött elő a hangfalakból.

Megérintették Teri vállát. A tenyér végigsiklott ívbe feszülő derekán, megállapodott a fenekén. Ijedten kapta hátra a fejét. Melírozott szőke, tépett-frizurájú nő vigyorgott rá. Dinnyényi melle majd kiúszott a mélyen kivágott blúzból, vastag combján feszült a farmernadrág. Úgy nézett ki ajkán a világító rúzzsal, mint egy vérszomjas vámpírszajha. Dezodorral próbálta semlegesíteni a testszagát. Teréz ellökte karját, izgatott tekintete Dzszenifert kereste, ám a barátnője beleveszett a rángatózó sokaságba. A valkúr csípőre tett kézzel, durcásan figyelte. Mikor megnyalta hullafényű ajkát, a romalány menekülőre fogta a dolgot.

Keményebb elektromos bugi váltotta a Karib-tenger pacsirtájának számát. A fiatalok csápolni kezdtek. Nem messze Teritől hidrogénszőke sörényű bombázó vonaglott egy rövid hajú srác előtt. Tánc közben szinte minden porcikája mozgott a fiúnak. Partnere lenge dekoltázsa látni engedte az összes „kívánatos alkatrészt”. A pofikája szívdöglesztő barbiarc. A vad dal csúcsán fejét hátravetve, nyakán kidagadó erekkel visított. Dolgozott rendesen a lányban a szpíd. A srác próbált leválni róla, a tömeg újabb hulláma segítette: a sokaság szélére sodródott. Izzadó homlokát törölgette; még ott a sarokban, egymagában is a zene ütemére mozgott.

Teri szívverése felgyorsult. Alaposabban szemügyre vette: karcsú, közép magas, kreolbőrű, csinos fiú volt. Halkult a ricsaj, egy lassú Biber-Gomez szám következett. Bátran elé perdült.

- Bocsika! Hölgvალasz van, jössz?

A fiú kíváncsian végigmérte, elmosolyodott, kézen fogva vezette a kavargó tömegbe.

SZÉKÁCS LÁSZLÓ**Lyukak ura**

még azt a kisgyereket megkérdezem,
égő arccal századikként, ezredikként,
garasom, két fillérem forrasztaná-e
be, ne legyen lyukas, ha már nincs,
és adna-e egy utolsó falatot

csak egy utolsót az életből,
mielőtt tovább képviselnének,
képemmel, képemet, mit sosem láttak,
fekély vér-fáj gyomromat sem,
mibe talán egy morzsa is sok,
kipotyog emésztés előtt

az üres-nincs már belehegedt,
nem korog, ... inkább csak kong

az utolsó kenetet lágy kenyérre kérném,
sózva, akácgyújtós pattogó tüze mellett,
egy korty szentelt friss vízzel, ha lehet

még most is hét szilvafákat osztogatnak,
és kacagányokat, pedig
hallókészülékeket és szemeket kellene

lyukas a felemás zoknim, nadrágom,
ingem hónalja, a szétmállott nyaka,
géprongy nappalom és éjszakám,
mert már engem sem álltak,
cipőmet sem,
... hogy a kabátról ne is beszéljek

foltozó ószeres vigyora a szellem,
bibliai lyukak tudása kell
civilizált emberré avatáshoz,
pedig az Isten mindegyikünkben van,
bocs, talán nem tudtátok

én szégyellem, ti-ó-logizálók,
a gerenda alatt a rózsát sem látjátok

mikor volt a tavasz,
és mikor van a születésnap,
és mikor a nyár, és ki az angyalom

szétlopott napjaim söpri a szél, a barna
zónák füstnyomain keresi foszlott fényemet

a patyomkin-falon az ajtót nem lelem

... álmaimban csillagok szórják a karácsonyt,
és fám is van, ... hogy a tűzre tegyek,
egyek

VASI FERENC ZOLTÁN

ALKOHOLSZONDA

A gyanú árnyékát nem lehet lemosni,
de a gyanú nem egészen jogtalan.
Most nem ittam, régebben igen –
alkoholban fürdettem magam.

Tagadjam a múltat? Vétlen vagyok?
Mások irányából szakadtak rám
a bajok? Mélybe kellett mennem,
derékig a sárba, a félelmeiktől –
át az árvaságba? Minden rám tapadt.
Rátenyerelt a gyászra KP – a kezdő költő
és narkós rimája, vagy PP –
ki kapni szeretett, adni keveset
akart, s feldúlt egy gyermekes családot.
'Kegyetlen' verseik nemzettették velem
albérlőből anyává E-t, ki akkor vált –
ZS lánya 10, nagyfia 19 éves (tavalyelőtt
felakasztotta magát), szóval E-t feleségül
vettem, hisz jött a fiam. Az örökségembe
fektette pénzét, majd elvált tőlem, s vitt
sokmindent. Mint mondja: a templom nem
szenthely, Ő vallástagadó, de 'Isten'-hitű.
Fiam beteljesülését, a születése tényét
sok túldimenzionált, félnk szerelmem bánja.
Színezem a szívnek szépeket feketére,
olybá' tűn, halottra váltak.
Így lettem illuziótlan, vagyontól választott.
A versírás időszakában kórházi beteg, mert
a határfalúban F-e, 'megvámoltak' (kiraboltak).
Nem érdekes! Kérem gondnokságom,
jogászi tanács. Mondanám könnyedén,
megyek elmeszoc.otthonba...
Hitet-utat fiamnak ki adjon,
ha alapvetően elvitettem az utat.
Egy öt évvel idősebb nő! A maga két szülöttje-halállal!

Fújom hát a szondát. Esküszöm, nem ittam!
De a készülék mit mutat?
Nulla-tizenhárom, nulla-negyvenhárom.
Aztán az orvosnál. Nulla-nulla-nulla.
(Rossz volt a fújási technika?)

A gyanú árnyéka rám kövül.
S a fejfán majd, hogy: Ivott! –
ennyi meg ennyit, ne tagadja, nem érdemes.
Maga tettetett skizo frén, inkább
alkoholbeteg! De legfőképpen
nihilista (nulla-nulla, numero nulla)!

PONGRÁCZ-DANIELISZ ÁGNES

Szürke

Nyílhattam volna vadvirágnak
falut vigyázó domb mögött,
szürke-erdő bús homálya
most nem ülne mellém -

Álmomban egy gödörben fekszem,
este van,
fölöttem ember-árnyak állnak.
Nem történik semmi,
nem mozdul senki,
valamit várnak,
valakit várnak.

Nyílhattam volna vadvirágnak
- nem éltem volna csak egy nyarat -
és az erdők bölcs homálya
őrizne fény-járó szirmokat.

HÖRÖMPŐ GERGELY

Most már tudom

Sok emberi küszködés után
vezet az út a mennyországba,
olyan csalódások és önbecsapások
tanulsága a bölcsesség ára,
melyet nemhogy másoknak,
magunknak se tudunk kifejezni,
- a versírásnak is megvan a határa,
de Lélek sugását nem lehet feledni.

Most már tudom, akármikor halok meg,
nem éltem ám hiába.

Lenéztek reám vigyorogva
bolsevisták, majd újjgazdagok,
nekem elég volt az, amiket
társaim szeretete adott.
Gazdag voltam és gazdag maradtam,
ha üres volt is sokszor a zsebem,
mert évezredes-nyomorúságú úton
mindig az Isten volt velem.

Most már tudom, akármikor halok meg,
nem éltem ám hiába.

Keveset tettem a jó érdekében...
mihez, és kikhez képest, gondolj erre,
de belátásom és kitekintésem volt
az elképzelhetetlen végtelenre.
Kisgalamb szemében láttam az eget,
virágillatban a szerelmem éledt,
adott nekem az Isten sok-sok próbát,
és ad majd nekem örök dicsőséget.

Most már tudom akármikor halok meg,
nem éltem ám hiába.

PRIBOJSZKY MÁTYÁS

AMI MEGMARAD

Az öregember keserveset sóhajtott és azt mondta a fiának:

- Betelt a pohár, gyermekem. Belátom már, hogy nem tudlak megváltoztatni. Talán az én hibám, hogy annyi rossz szorult beléd, talán szegény jó anyádé, aki annyira szeretett, hogy a rosszat sose vette észre, jót meg nem talált benned, bele is halt. Mától tehet. amit akarsz, nem szólok érte, a te dolgod. Én csak egyet mondok: e naptól ahányszor valami rosszat cselekszel, egy szöget verek az ajtófélfába. Nézd, ide teszem a kalapácsot, szöveget, s rajtad múlik, mikor fogy el a szög, vagy a hely a fában.

- Márpedig rajtam ne múljék, öreg! - rikkantotta a fiú. - Csak szögelgessen, ha ehhez van kedve, engem ugyan nem érdekel. - S menten bezúzta az ajtó üvegét.

Így került az első szög az ajtófélfába, aztán hamarosan követte a második, a tizedik, a so-kadik. Az öreg nem panaszkodott, nem pörlekedett, csak a felesége fejfáját öelve suttogetta el bánatát. No de azt nem látta senki, csak a magasságos mennybéli, odafent az égben.

A fiú gúnyolódva nevetett apja hóbortján, s maga adta kezébe a kalapácsot: No, üsse már be azt a szöveget, vén bolond! - mondta és indult, hogy a szomszéd udvarára kavicsot dobáljon, hátha sikerül egy-két csibét, kislibát leütni a lábáról.

Amikor az ajtófélfá félig megtelt szögekkel, maga is meghökkent. A fényes szögfejek úgy világítottak rá, akárha édesanyja szelíden vádló tekintetét látta volna megcsillanni. Egy pilla-natra átfutott benne, hogy talán mégis van némi igaza az apjának. Mindenesetre, igyekezett rit-kábban okot adni az újabb szögre. Csakhogy ekkor már nem volt megállás. Egy napon nem fért több az ajtófélfába.

Az öreg szomorúan mutatta:

- Látod, fiam, ez mind miattad van.

A fiú megszégyenülten állt, s valami furcsa, újszerű érzés járta át, a lelkiismeret. Tényleg ennyire rossz ember ő? Mi úzi, mi hajtja, hogy másoknak bajt szerezzen, szomorúságot kelt-sen? Mi haszna neki ebből? Megértette, hogy hitvány, semmirekellő, üresfejű emberré vált, aki csak arra jó, hogy az embereknek kárára legyen.

Mélyen megrendítette ez a felismerés. S mintha anyja simogató szavát hallotta volna:

- Még nem késő, édes fiam!

Hirtelen elhatározással apja elé lépett:

- Figyeljen rám, apám. Ajánlok én magának egy egyezséget. Tegye meg, hogy ha valami jót cselekszem, húzzon ki egy szöveget, vigye el anyám sírjához, és mondja meg neki: a fia jó ember szeretne lenni, imádkozzon odaát, hogy sikerüljön.

- Úgy lesz, fiam - mondta az öreg és máris odalépett az ajtóhoz, kihúzott egy szöveget, aztán ment a dolgára. A fiú szavának állt. Mintha tényleg édesanyja segítette volna a másvilágról, egyik napról a másikra kezdett megváltozni. Nem káromkodott, nem szidalmazta, nem gúnyolta sem apját, sem másokat. Dolgozott szorgalmasan, keresetét hazaadta, a kocsmának a táját is elkerülte. Az ismerősök, szomszédok csak ámultak és nem tudták mire vélni a nagy változást. Kutyából nem lesz szalonna! - mondogatták, de a fiú elengedte füle mellett. A külseje is hozzáalakult megújult viselkedéséhez: tisztán, csinosan járt, a lányok meg-megfordultak utána.

Mindeközben az öregember hallgatott, mint aki nem vesz észre semmit, csak a szöveget huzigálta egymás után és vitte a felesége sírjához megmutatni: egy szöggel megint kevesebb!

S eljött a nap, amikor az utolsó szög is eltűnt az ajtófélfából.

A fiú ekkor az apja elé állt és azt mondta:

- Látja, apám, álltam a szavam, nincs több szög. Meg tud-e nekem bocsátani?

Az öreg magához ölelte a fiát.

- Én megbocsátok, gyermekem, s tudom, anyád is a túlvilágon. Valóban nincs több szög...
- Akkor hát felejtjük el, hogy valaha a rosszaságomért szögelte tele az ajtófélfát, éljünk ezentúl békességben, ha apám is úgy akarja.
- Úgy lesz. Csak egy a baj...
- Mi baj lehet még, édesapám?
- Nézd csak meg, fiam: a szögek eltűntek ugyan... de a helyük ott maradt! Azt már soha többé nem lehet onnan eltüntetni.

VÉGH TAMÁS

Célegyenesben

„mert növeli, ki elfödi bajt”

/Illyés Gyula/

I.

Lágy szellőben, zöld mezőben,
Nap nap után, trillázva,
Csapongva, csivítelve száll,
S estére-féskére hanyatlik,
Mint az eltitkolt szájalom,
Az indulat-madár.

Otthona itt minden bokor,
Bozót, burjánzó rengeteg,
Zörgő berkenyeág, havas
Leánderek, s elhagyott tanyák,
Ahová a lélek sem jár hálni már.
Mindenütt ő van, láthatod
A lába nyomát.

Ott van ő az izzadságtól
Bűzlő külvárosi kocsmák
Áradó, nehéz lélegzetében,
A százszor elátkozott
Robottól fáradó kezekben,
S a koszló, malteres kabát
Nem hasad tovább.

Lába nőtt az irgalomnak,
S elfutott a négy égtáj iránt.
Nyomait a jég csapdossa
Egy júliusi délután. Nincs
Rajta a plakátokon, ahol
Jóllakatott optimisták
Hazudják hajléktalanná
Istened, s hazád.

II.

Egód zabál fel naponta,
S holdvilág fejedből ki se látsz,
Tompá téboly ólom-álma kábít,
Ahol a tolerancia jegyében vált
Elfogadottá a perverzitás.
Sarkig tárva minden ajtó,
Huzatos kupleráj a ház.

Néma cinkosság vagy
E szirupmázba mártott
Csendes árulásban.
Gyenge szavú, hamis tanú.
Lötyög rajtad a valóság,
Mint egy túlszabott kabát.
Magadra köpj először,
Ne mást ostromozzál.

Hozzád nem jutnak el a hírek,
Hogy milliók vannak mindig
Kigolyózva, kik üzötten lépik át
Az országhatárt, neked semmi
Az fojtott bánat, mely mardos
Annyi itthon, árván maradottat,
Oly sok testvért, apát, s anyát.

III.

Kitalálják az okosságot,
Az összes másodrendű bajra.
A Kzm szomszédolni ment,
S milliókért cserélt gazdát
Benzinkút s ajándék telek.
Nyomorultjait a város
Már régen sorsukra hagyta.
Kelletlenül ugyan,
De kellemetlen létezésük
Sohasem tagadta.

Igaz, nem velük reprezentál,
S foltos ülepét nem a vendégnek
Mutatja, s elhagyott szegényeit
Dús asztala alá dugja, ha jönnek
A kalácsos, zászlós ünnepek.
Őket nem érdekli, hogy új
Kocka-bölcsi épült, s mennyi
Szennyet szűr a víztisztító telep.

Rájuk csak a hivatalnak
Van gondja, mely létezésük aktáit
Oly bőséggel ontja. Születnek
Koholt, s jól megindokolt,
Határozatok, hogy napi betevőjét,
Járadékát kitől, miért is veszik el,
Semmivé oldva alig-létezését,
Helyhatóságilag, másodfokon.
S amit elvettek oly könnyedén,
Jogszerűen, törvény szerint,
Vissza soha, vagy csak nyögve
Adják annak, aki még él, s nekik
Furcsa módon ellenszegül.

S a többbit odavetik a köznek,
S minden beruházás így olcsón,
Szépen és jól kivitelezhető:
„Neszték, hogy gebedjetek!”
Itt van minden: anyag, szerszám,
Gépezetek, műszaki rajzok
Tervezetek, vágyálmok alján
Ti, páriák, kegyelmi ebédesek!”

III.

Lágy szellőben, zöld mezőben,
Nap nap után, trillázva,
Csapongva, csivitelve száll,
De reggelre penge-karma fénylik,
Hogyha felszáll fészkeről
Az indulat-madár.

2014. július 10.

H. TÚRI KLÁRA

Öregasszony harminchét fokban

Fullatag
 rángnak az ágak az
 ablaküvegen,
 s harminchét fokon
 légszomj-rángatta lombokon
 tűnődve:
 hirtelen
 szelíd őzszemmel
 riadtan
 bukkan elé
 múlt-jelen- s jövő időm
 rengetegéből
 néhány
 emlék...

A lány
 teszem azt
 ki
 ernyőjét
 buszon felejtette
 majd keresve annak
 hiányát lelte
 csupán —
 s aztán ugyanő
 a kapcsolóteremben
 méla drótok közt
 ügyeletben
 ...
 s az
 kinek ma inkább
 betege volna szívesen:
 éjfél után
 kivel kedve jött
 távbeszélőn
 filozofálgatni
 ...
 s
 kivel e
 szertelen melegben
 — mint rég
 a kisvárosi éjben,
 csillagközi révületre —,
 ugyanúgy
 mint ötven éve,

képzeletben megint épp fel
 a
 Tejútra
 menné(n)k:
 a
 kórházból Ani —
 ...
 amikor
 szól a telefon
 S mintegy álomból
 az örökifjú nett és dekoratív
 Márta
 hangjára
 riadva:
 — kész-
 tetve érzem magam
 egyfajta zár-
 számadásra —
 s e napunk
 s a magunk javára
 egyet már-
 is barátságunk gyorsmérlegén
 bátran elkönyvelnék:
 ...
 e kutya melegben
 bárha lélekszakadva
 rohant felénk —:
 útja közben bucskát
 háromszorost vetett,
 s bennünket utól
 nem ért
 a Vég...!

(Kiegyeznünk a pokolban
 Harminchét fokban
 Könnyű talán
 De hogy nekünk
 Elszenvednünk
 Ilyent
 Itt fent
 Miért
 Kellett?
 Talány)

ELBERT ANITA**Kacag a Hold**

Vöröslík az ég alja, alkonyatra hajtja le fejét az univerzum, kikandikál
A fülkefény ormán a fénygyermek, halál utáni létbe hajtogatva be magát,
Mert minden stációnál osszerezzen a lélek, pazarul töltve be a napokat
Félelemmel, és tört reménnyel. Mert az elíziumi mezők a Holdon vannak,
Ide térnek a lelkek, kiknek tisztulniuk kell. S végre megtalálják a lelki
Békét a bolygó szellemek, nincsen már születés, sem halál, csak a jelen
Van, elengedve minden karmát, eltörölve a rossz perceket. Széthullik
Darabokra minden, pörölyre csap nagyot a kovács, majd szép műve
Tartalmazza az izzadságcseppeket, lelkét adja az ördögnek.
Mások a hiúság vásárán eregetik zakóikat, libbennek a fodros
Szoknyák, büszkék eredetükre, s mégis balsors köszönt rájuk.
A végzetét egy ember sem kerülheti el, lehet kocsihajtó,
És lehet a ló, vagy tán maga a szekér, nem számít, hiszen
Minden a nagy egész szemével nézve, mag csupán.
Átöleled a Földet, mert szereteted mécszlángja
Maximumra van kapcsolva, s miként bolygód a fény,
Úgy hajtja a világ a pénzt. Öszinteségre vágyik a lélek,
De egy ember sincs a gáton, ki igazat mondana, csak
Az Isten ismeri gondolataidat, s a valódit mondd, ne
Az igazadat, melytől világlik az agyad, ugyanis egyedül
Kis hal maradsz. Ha nem látsz túl magadon, s meg nem
Szünteted: „én”, nem görbülsz az élet tengelyén, ha nem
Vagy néma, akár a mélyvíz, s benned senki sem bízik,
Már megszűntél létezni. Kövesd a lelked szavát, s ne
Kérdezd: „miért”, csak tedd, amit tenned kell, s vissza
Ne fordulj, mert sóbálvánnyá válsz. Ha nem vagy
Oly derús, mint a fenyvesek, nem is tapsikolnak
A szelek, akkor reszketsz majd, mint halni járó
Lélekben a menny, megrendülve benned
Az ércoszlopok is. A kalmár, a király, és a koldus
Elbuktak mind, kacag a Hold fejük felett, oly
Érzéketlen, mint a tisztulás, napkitörések háttérében.
A Hold közönyös, mint a természet, ügyet sem vet
A haldoklókra, ez a világ rendje, gondolja, s kacag
Tovább, mert komikus az élet odafentről, mint egy
Metronóm üti a ritmust egy fakopács, miközben
Ég benned a láz. Falfehérek a betűk fehér, meszes
Felületen, a halál dere megérintette fejemet, s
Eliramlik fejem felett a lét. Mintha magam nem
Is lennék benne a nagybetűs életben, olyan a távol,
Üres, és kietlen. De a horizonton még kacag a Hold,
S zokognak a napsugarak. Boldogság íze száll fel
A nagy, azúrkek ég szövetére, száraz gallyakban
Látva meg békéjét, rezegnek a kristályok tenyeremben,
Ma olvasom el az ideák mélyén életemet.

BEMUTATJUK**Verselő Emberek**

A Nógrád megyei Mohorán él az Ember testvérpár, akik néhány éve verselni kezdtek. Ember István 1960-ban született Balassagyarmaton, 36 éve mozdonyvezető, négy éve ír verseket és emellett versmondó is. (A volt Mauks házban él Mohorán.) Húga, Bartáné Ember Erika 1963-ban született Balassagyarmaton, házi szociális gondozó, három éve ír verseket. Most ízelítőül bemutatunk néhány versüket, akik kíváncsiak rájuk, keressék a két Szerzőt az interneten is. A Szerk.

Ember István**Az Én utam**

Nem vagyok Petőfi,
sem József Attila,
verseim hozzájuk mérnem
nem is szabadna.

De ne vessen ezért
követ reám senki,
amiért mégis csak
van bátorságom írni.

Nem rossz dolog,
ha van, kit követni,
a célba sem
egyszerre ér mindenki.

A sikert bizony
nékem nehéz elérnem,
a tehetségosztásnál
kissé hátul ültem.

Megküzdök éppen ezért
minden egyes szóért,
sorért és versszakért,
igéért, ragért, rímért.

Mégis miért csinálom?
Talán csak azért,
a Parnasszuson levő
legeslegutolsó helyért?

Nehéz ezt elérni,
nagy a tülekedés,
hisz hegynek felfelé
nehéz minden lépés.

Aztán sorba állsz,
mások kegyeiben bízva,
hátha egyszer előkerül
a kapunak a kulcsa.

Mert őrzik azt
erősen, vigyáznak rája,
nem írogathat ottan
akárki emberfia pennája.

Itt már nem igaz
a népi bölcsesség,
holló a hollónak
nem vájja a szemét.

Vitriolba mártott tollam
kezd már kifogyni,
az álmodról mégsem
akarok Én lemondani.

Vágyam az meglehet
nem szerénytelen,
ide azt a helyet,
mert az jár nekem!

**Kapitán György és
Hubiár aga bajvívása (1550)**

A bujáki vár alatt
csörgedez egy kis patak
a túlpartján szép zöld rét
ránézni is gyönyörűség.

Pedig ha mesélni tudna
elmondaná egy minutumba
mi történt itt réges-rég
milyen az igaz vitézség.

Mikor volt még becsület
adott szó és feszület
megoldhatatlan az ellentét
bajvívni ment két vitéz.

Kapitán György az egyik
Hubiár aga a másik oldalon
felsorakoztak vitézeik szemben
a két átellenes oldalon.

Kiválasztottak két túszt
négy igazlátó is kellett
első vérig tart a harc
ebben egyeztek meg.

Előbb lovon csaptak össze
tört kopja a pajzsokon
lovukról leszálltak tüstént
gyalog folyt a vigalom.

Kard és handzsár összecsaptak
szikrát szórt a jó acél
igazáért küzdött most
két nemes ellenfél.

Vérző fejjel és sebekkel
borították be egymást
de nem lankadtak mert
hajtotta őket az igazság.

Az igazlátók megunták már
hiába folyik a vér
gyorsan közéjük állanak
véget vetnek a csatának.

Nem győzhettek egymás ellen
igaz szívű vitézek
igazságtok állíthatjuk
becsülettel megvédtétek.

Oszoljunk hát most széjjel
menjünk haza békességgel
vigyük meg az örömhírt
harcoltak ők tisztességgel.

Megindult a két csapat
a török Szandára
Kapitán György serege
a hollókői várba.

Volt is ottan vigalom
éltették a győztest
mindenki a sajátját
tartotta nagyobb vitéznek.

Megvédte a becsületét
mind a két vitéz
nem számított egykoron
ha életük volt a tét.

Okuljon hát belőle
a jövő nemzedék
megvédeni az igazságunk
az az igazi vitézség!

Balassagyarmat (a legbátrabb város)

Van egy kisváros
az Ipoly partján,
benne sok történelem,
és szép hagyomány.

Ezer éve lakják
emberek e tájat,
el is nevezték
Palócországnak.

Nyakas, bátor emberek
lakták e vidéket,
melyet életük árán
is óvtak, védtek.

Voltak köztük páran
híres végvári vitézek,
Balassi Bálint lantján
pengett vitézi ének.

Birtokolta a múltban
a Balassa család,
nevük városunk nevében
maradt fenn tovább.

Megírta itt Madách
Az ember tragédiáját,
a palóc mindennapokat
ránk hagyta Mikszáth.

Bátor, büszke nép
a palóc nemzet,
nem volt rest,
ha védeni kellett.

Bátorságuk volt az
összefogás diadala,
mikor a cseheket
visszaűzték a túlpartra.

Megvédte a várost
polgár, vasutas, katona,
így lett városunk
Civitas Fortissima.

Bartáné Ember Erika**Édesanyámnak!**

Kaptam az égietől
egy újabb évet,
hogy köszönthesselek,
Édesanyám, téged!
Kinek kacagása
gyöngyök koccanása,
virágszirmok érintése
kezének simogatása.
Ki szeretettel nevelt,
majd sírva elengedett,
mégis mindig tudtam,
hozzá bármikor mehetek.
Most én fogom kezned,
lesem gondolatod,
a sok kincsből talán
valamit visszaadhatok.
Büszkén hozom itt
a világ tudtára,
ő az Édesanyám,
Puruczki Ilona!

Miért ez lett a nevem?

Tinilányom kíváncsian érdeklődött a minap.
- Anya! Te az én nevemet megálmodtad?
Vagy betűket rajzolgattál, s abból kitaláltad?
Ha én lerajzolnám neved, ölelő kar lenne, és
tenyeredben a szemed mindenkiére rá nevetne!
Leírhatnád nekem versben, hogy el ne felejtsem,
ha nekem lesz gyereke, a nevét honnan vegyem?

- Ahogy kérted, versben mondom titkom néked:
Már pocaklakó korodban is adtunk a véleményedre.
Ezért aztán úgy gondoltuk, jelet adsz majd nevedre.
Először is megkérdeztük, fiú-e, vagy leány vagy?
A leány szóra a pocakom belülről megsimogattad.
Ekkor aztán elővettük ez irányú tudásunk, hogy
Megtudjuk, miként fogjuk szólítani a lányunk.
Jöttek sorban a keresztnevek: Andi, Ági, Bernadett,
Cecília, Csilla, Dóra, de jel, sajnos, nem érkezett.
ENIKÓ? Szólt Apa halkán.
Jó lesz ez a név neked?
Hasam mozdult, eldöntetett!
Így született a neved!

Az Ipoly Ipolydamásdnál.

BESZÁMOLÓK

TÓTH IMRE (1927—2015)

NEKROLÓGJA

*„Latjatok feleim szümtükkel, mik vogymuk
Ysa, pur és homu vogymuk”*

“Az emberi lélek – miként sárból, napsugárból összegyúrva tudásra törpévé, és vakságra nagyvá formálódik, ahogy Madách Imre írja a Tragédiában – már a születése előtt megválasztja sorsának helyét, és a helyet a géniusról ismeri fel.”

Ezt a felismerést pedig, életre szólóan fogadjuk el Hamvas Bélától, a 20. századi magyarság tudatunkat messzelátón meghatározó gondolkodójától, a Kárpát-haza „öt géniusza” összefüggésében.

Valószínű, hogy isteni küldetésünket teljesíteni gyűltünk ma itt össze, Mi mindannyian, Tóth Imre testvérünk sírhelyénél, koporsójánál. Így, ez a mai hógutát ébresztő, szomorú szombati nap, 2015. Május 16-a, eleve elrendeltetett és megszenteltetett az életünkben. Mert, feltehetően, már a születésünk előtti időkben tudni lehetett, hogy kik találkozhatunk majd itt, az „északi géniuszban”, kik veszünk, akár csak lélegzetet is szűkebb pátriánkban, az Ipoly-táji Hazában, Bernecebarátiban, a falu szülöttjének, Tóth Imrének, a palócok nyelvész írójának, tanítójának, a nagy palóc utódának, az ezredvégi Mikszáthnak a ravatalánál. Czine Mihály professzorunk nevezte őt így, talányosan, a múlt század viharában, amikor még nem tudhatta, hogy Imrikénk 15 évvel éli majd túl az ezredfordulót, s akkor még némiképp egységesebbnek gondoltuk a magyar irodalmat, és a magyar íróársadalmat is. Hiszen a trianoni megosztottságot, annak következményeit soha el nem fogadva, Illyés Gyulával egyetértésben Tóth Imre is a „Haza a magasban”, az „Ötágú síp”, az egy és oszthatatlan magyar irodalmat tudta és vallotta magáénak. Ennek szellemében írt és cselekedett utolsó leheletéig. Így utolsó: VOLT EGYSZER EGY EZREDFORDULÓ című könyve mottójául se írhatta másként, mint reménységgel, idézem:

A magyar megmaradás hitében,
és annak szolgálatában –
igaz szeretettel ajánlom könyvemet
palóc népemnek, magyar nemzetemnek.

Am akkor, ha valaki csak fellapozza ezt a Felső-magyarország Kiadónál, alig egy évvel ezelőtt megjelenő, még nyomda illatú könyvet, úgy azonnalra, máris a fejezetcímek olvasatakor elfogja „a szeretet tériszonya és kicsinyes aggodalma”, mert a következő kérdésekkel kell szembesülnie: – Európa bűnbakjává lettünk? Ki emel szót a világ magyarságáért? A 21. század, a magyarság százada lehet? Amiről nem beszélhetünk; Pusztulunk; Hová tűnt az antik világ? Természeti katasztrófák és csapások; Nemzetföltő jó Palócaink; Marad-e még valami a történelmi Nagy-Magyarországból? — így válik egyértelművé az a felelősségteljes, a mindenségen átvirágzó hit és akarat, súlyos lelki teher, erkölcsi tartás és vállalás, amit a mi drága halottunk, Imrikénk, egy élet árán képviselt a keresztségben, földi létének 89 esztendeje alatt, palóc akarattal, tartással, konokul. De kik is vagyunk mi palócok valójában? Tudjuk-e egyáltalán? Apám batyis ember, gömöri palóc, Rimaszombatban született 1928-ban, így engemet is, gyermek emlékezetem

óta mélyen érint ez a kérdés. Tóth Imre A palócokról és nyelvükről írt tanulmányában, amit kéziratban küldött meg először váci címemre, három, ma is megfontolandó hipotézist vezet elő, miszerint a palócok hun-avar népmaradvány, éppúgy, mint a székelyek; de az is lehet, hogy mi a hunok leszármazottjai vagyunk; és az sem elképzelhetetlen, hogy a honfoglaló magyarokhoz csatlakozó kabarok a palócok ősei. Ezekre a feltevésekre a jövő történelemtudománya adhatja majd meg a hiteles választ a régészeti, az antropológiai kutatások, a genetika tudománya összefüggésében, jól tudta ezt a mesélő „palóc király”, Tóth Imre is a legendákra, a hagyományokra, a mítoszokra hagyatkozva, azokra építve írásait, eszmélkedéseit. S ezt, bizton mondhatjuk, hogy elkötelezetten tette, hiszen Ő az a született „huntyi palóc”: Az Ipoly Menti Palóc Tájszótár (1987), a Palóc Trilógia (1994), Boldog palócok unokái (1997), a Mesél a palóckirály (2002), a Palóc tájszótár (2007) szerzője, aki a palóc nyelvjárások közepét, az északi magyar nyelvterületen, a közép palócnak tartott nyelvjárás elterjedtségét, a Vágtól a Hernádig érő Szenc – Cegléd – Kassa háromszögben jelölte ki. Tévedett volna? Nem hinném, hiszen bizonyossággal ma is csak annyit állíthatunk, Mi, az ide születettek, erre a földre, a Palócra, hogy ez a tájhaza valaha is volt, és csoda, hogy még ma is létezik. A középpontját illetően, a Cserhát és Mátra vidékét megjelölve, egyetértenek a néprajzkutatók. Ám a széleit tekintve nincs egyezés, — erről már Szepesi Attila:

A nagy palóc árnyéka című írásából szerezhethünk tudomást, némiképp eltérőeket Tóth Imre megállapításaitól. Ugyanakkor némelyek meg a hat történelmi vármegyét (Gömör, Nógrád, Heves, Bars, Hont, Borsod) vették számításba, illetve a mai Észak-Heves, Észak-Borsod, Észak-Pest megyéket. Másféle, szintén nagylelkűnek mondható feljegyzések a Rákospataktól és Dunakeszitől a Hernád völgyéig, a Nagyalföld északi peremétől Selmecebányáig minden földet “lepalócoznak”. Valójában sohasem értettem, hogy Tóth Imrénk miként is tudott a szívnagyobb bódós Magyarországnak Budapestje közelében, Dunakeszin meghonosodni. Csak később értettem meg, de hiszen ő valószínű, hogy Dunakeszit is a palócföld részének tekintette.

És még valamit meg kell vallani palócságunk okán, épp itt Tóth Imre temetésén: a kurucságunkat. Neki is, mint minden kuruc lelkületű hazafinak a történelemben, oldhatatlan igazság érzete és szabadság vágya volt, mint általában a palócoknak, így labanccá sohasem válhatott. Ám ennek ára volt és van, mint minden kuruc életében, a Rákóczi szabadságharc óta, mert mire kivívjuk a szabadságunkat, addigra belefáradunk, s nem tudunk vele mit kezdeni, mármint a szabadulásunkkal, s így válunk a szó szoros értelmében száműzöttekké saját szülőföldünkön, belehalunk a bajvívásba. Imre, azt hiszem, hogy nem a haláltól félt, hanem a meghalástól, a nemzet haláltól, a teljes elmúlástól, ezt talán meggyőződéssel mondhatom, hiszen már 80. születésnapján, a Palóc Tájszótára díszkötéses megjelenésekor, az Ünnepi Könyvhéten dedikálás közben rákérdezett: ugye elbúcsúztatsz, ha meghalok? Na, ne! — gondoltam magamban. S mi van, ha én hagyom el előbb ezt az árnyékvilágot? Isten tenyerén ücsörögve, lábunkat lóbálva a Börzsöny hegyeinek déli lankáin, merthogy soha sem tudhatjuk, hogy ki zuhan előbb az alattunk tátongó mélybe, arról a bizonyos isteni tenyérrel.

Imrikénk, legutóbbi leveleinek egyikében így ír: „Kedves jó Mykolám!

Az utolsó Néptanító (egy vén tanár, a palócok nyelvész írója) szívből és eszből jövő elismeréssel és gratulációval – Mykulási ajándéku is – visszaszármaztatja a nemes alkotóhoz, ígéretesen épülő Életműve, mester-művi Katedrálisát, hogy egy elvetélt költő szakszerű szigorúságával, „leosztályozva”, egykoron része lehessen, ezen nagyszerű köteted is, majdani Emlékanyagodnak; mert mindannyian elmegyünk... mégpedig földi VisszaSejtesedés nélkül...”

Igen. A világmindenség törvényeit, még ha egyszer-egyszer úgy is gondoljuk ihletetten, egyikünk se lesz képes megváltoztatni. Mint ahogy azt a tény sem, hogy most itt állok kényszeredetten, összezsugorodott

lélekkel, telve fájdalommal, Tóth Imre tátongó sírjánál, s szárnyaló angyalként az egyik nem rég írt haikum jut az eszembe, idézem:

Az én halála,
Egy sosem volt Madaré
az életünkben.

(ITEM)

Ne féljél, mindig a másik
ember hal meg, nem te!

Így nyugtatgathatnám most magunkat, de igazság kereső körútjainkon lelkiismeretem szerint sem tehetem. **Mert mi a halál, Imre?** Te most már minden biztonnal tudod, hiszen évtizedeken át készültél rá, s most színről színre látsz. De akkor mégis, **Ki mondja meg nekünk**, — a gyászban hitfogyatkozáskor, “fogyó életünk növekvő lázában”, Nekünk az árvaságra jutottaknak, rokonaidnak, szeretteidnek, s azoknak, akik igazán sohasem szerettek. És ki mondja meg szellemtestvéreidnek, a Börzsönyalji fiúknak, Tanítványaidnak, testi-lelki jó barátaidnak, a Bernecében és Barátiban korcsmázgató gyönyörűeknek, sors- és bajtársaidnak, az időtlenségben Veled érzőknek, az ismeretlen ismerősöknek, távoli tisztelőidnek: — **hogyan mi az igazság?**

“Talán a halál az ősi lényeg ép,
A tiszta forrás, a valódi lét?”
“Halál az élet s élet a halál?”
(Komjáthy Jenő)

Most már tudom, ebben az isteni transzcendens reményben volt jogod meghalni, s van jogod tovább élni is. Mibennünk.

“Ó most hull a test és hull a vér,
addig élünk, még a lélek él!”
(Babits: Arany)

Mert bárhogyan is szeretnénk, a könnyörtelen valóság, az az, hogy Mi haltunk meg Tebenned, Mi a túlélők. S életünk végzetes ellentmondásossága éppen ez, hogy gyermek-émlékezetünkben Önnönmagunkat felejtenék el, ha Téged elfelejtenék. Hogy is mondta Illyés Gyulánk a Haza a magasban című versében:

„Jöhet idő, hogy emlékezni
bátrabb dolog lesz, mint tervezni –
bátrabb új hont a múlt időkben
fűrészni, mint a jövődőben –,

(...)

„Figyeld hát és tanuld a példát,
a messzehangzóan is némát.

Karolva könyvem kebelemre,
nevetve nézek ellenemre.

Mert ha sehol is: otthon állok,
mert az a való, mit én látok,
akkor is, ha mint délibábot,
fordítva látom a világot.

Így maradok meg hírvivőnek
őrizni kincses temetőket.
Homlokon lőhetnek, ha tetszik,
mi ott fészkel, égbemenekszik.”

Drága jó Palócföldink, tanítónk, író társunk, szeretett Barátunk a fényben és a feltámadás reménységében:
Tóth Imrénk!

Legyen meg a Te akaratod
a kilakoltatott lélekben.

Legyen meg a Te akaratod
a kilakoltatott fejekben is.
Azonképpen házkutatást tartass,
úgy mond önkéntes revíziót,
hogy visszasejtesdjen,
hogy visszasejtesíthesd
mi benned mennyei —

azonképpen itt a Földön is,
életre” tévedt” egyszerűséged.

....

Per omnia
saecula
saeculorum
in aeternu

Ámen!

(Németh Péter Mikola)

(Elhangzott Tóth Imre, Palócföld nagy szülöttének temetésén, 2015 május 16-án, Bernecebarátiban. Beszámolónk csak azért most szükketett meg, mert az előző lapszám lapzártája után kaptam csak értesítést a halálhírről, és a temetés időpontjáról. A Szerk.)

Németh Péter Mykola és a Nagyörzsönyi Asszonyok a sírnál

A megemlékezők, búcsúzóik csoportja

Talán (77 + 33 magyar haiku)

Az Ünnepi Könyvhétre időzítve a NapKút Kiadó gondozásában, az NKA támogatásával megjelent Németh Péter Mykola haiku-válogatása. A szerző a könyvhéten a Kiadó pavilonjánál dedikálta kötetét. Megvásárolni a könyvesboltokban, illetve emailcímemen keresztül a szerzőtől lehet! A kötetből ízelítőül közlünk egy részletet, amit Tóth Imre emlékére írt a Szerző. A Szerk.

Németh Zoltán Pál fotomontázsa: Kuryu Mykola

NÉMETH Péter Mykola 1953. Szent Jakab havának 15. napján, Magyarországon, az „északi géniusz” hajlékában – Diósgyőrben, ma Miskolc II. – látott először hajnali napvilágot. Aszcendense: Rík. Élethivatása: költő, művészi esszéista, performer, szerkesztő-rendező. Iskolai végzettsége filozófus-csánár, az ELTE Bék. filozófia szakán, 1991-ben diplomázott.

Művészi és irodalmi munkássága összefüggésben reméli, hiszi és vallja: minden embernek sorsa van a neve szerint is. Belend a tájba, abová született, amelyben egy élet árán, a „Lenni vagy nem lenni...” szorításában lélegzik, létket, „életre-tévedt” egyszerűsége bizonyosságáért küzd, vagy egész egyszerűen csak teszi a dolgát, ezisztá, olykor céltalanul és reménytelenül bolyong a hétköznapok szorításában, az ünnepnapok kozmikus távlatokat nyitó valóságában, teremtő akarattal üdvözülést remélve. S így időről-időre ihletetten verset is, időnként látomásosan magyar haikut is költ. 2010-ben meghívást kapott a Nacuisi Banja japán haikuköltő, a Meiji Egyetem professzora nevével fémjelzett pécsi Világ Haiku Fesztiválra. Az ott szerzett pozitív tapasztalataira, impresszióira építette Talán című haiku kötetét. „Talán!” Gyönyörű szó ez a „talán”, ami nem válhat határozóvá, vagy jelentésten elemmé, – írja Iejenis Iseván a költő korábbi verseiről – hanem a célovaságok, a reménynek, az ámulatnak a hordozójává válik.

2490 Ft

たぶん
TALÁN
 NÉMETH PÉTER MYKOLA

77

+

33

MAGYAR

HAIKU

...és...

„A haiku egy kicsiny ujj, de a Holdra mutat.”

Németh Péter Mykola élő avantgárd kísérleteivel, összművészeti élményeivel a kortárs magyar irodalomban, az Eksparzióban, és ebben a kötetben is a haiku fejlődéséről Allen Ginsberget idézi. De miért is? Minden bizonnyal azért, mert a haiku műfaja ebbek között a beat-nemzedék közvetítésével Amerikából az óceánon át érkezett meg az európai kontinensre, s nem közvetlenül a Japán szigetekről, ahogy gondolhatnánk. Ezért nem véletlenül választotta a költő Talán... című haiku-kötete mottójául az ambíciókban globalizálódó világunkat kritikusán jellemző Ginsberg-i megállapítást, miszerint: „Csak az absztrakt haiku képes megteremtteni a misztériumot, miközben vaskemény költészetre kalapál vissza a sorokba”. Miért is beszél itt Ginsberg? Feltehetően a szabad verselésben a lírai kifejezésformák összefüggésében arra a kétirányú mozgásra gondol, amit az impresszió, és a szecesszió látvány, hangadata kelt a mai európai haikuban: a Descartes-i logikával, a tudományosság racionalizmusával feleselve, ugyanakkor az arisztotelészi metafizikára: „mi van a természet mögött” kérdésére alapozva, az impresszionizmus természetelvű logikájára építve.

A plein-air, a valóság közvetlen leképezésének vágya munkál ugyanis minden jó haikuban, egészen az absztrakcióig. Egyrésztől úgy, miként a költő Szinyei Merse Pál, Csontváry Kosztka Tivadar, Egy József és Szönyi István festményeire hangolt haikuiban. Másrésztől, a szecesszió: a valóságtól való elvonatkoztatás, a ránkadalomból való kivonulás, a stilizálás, a japán haikura való irodalmi utalás, erős onomatenka életi korunk háromsorosait, „háromkát”, „körümvetsit”, ahogy ezt Mykola haiku füzetében is megtapasztalhatjuk, olvashatjuk. A harmadik évezred határvetében, ebben a sokirányú asszociációs térben „lélekgrák”, pulzál a magyar haiku, a japán: Maccó Basó, Busson, Issza, Maszaoka Siki és mások költészete nyomán, ihletetten, szabadon. Németh Péter Mykola haiku-költészete válasza a magyar epigramma költészetünkkel rokon, moraszámiláló, 5-7-5 szótag-számú verselési formára, arra az életérzésre, amit a valóság szemjén a teljesség, a szépség, a harmónia keresése mozgat. Menekülés ez az európai létromlásból a távoli és titokzatos keleti filozófiák, a zen-buddhizmus, a taoizmus irányába, miközben balandóságunkban az örökévaljóságot kutatjuk, hiszen kozmikus lény az ember, a természet elődegen felelősen létezik, most és mindörökké.

Németh Péter Mykola

IPoLy-Éden

*Tóth Imrére
(1927-2015)
a Palóc tájszótár
írójára emlékezve*

(1)

Valamikor a
paradicsom volt otthona.
Szélárnyék-ház ma.

Menyegzőre itt,
az üdvözültek árnyán
árvalányhaj hív.

Földszagú gangon
évgyűrűidben táncolsz,
vízjeleket írsz.

Prétizol! Így szól
az erdei pintyőke
a lármafákhoz.

(2)

Habzik a folyó,
a lovakat kifogó
palócföldi ér.

Nem ível át híd
a megáradt Ipolyon.
A vízen járunk.

Börzsöny patakán,
fuldokló kismacskákkal
az örvény cicázik.

Bacchánsnök nyári
bacchanáliája az
Ipoly-édenen.

DOBROSI ANDREA

Szerelem...

Szerelem. Muszáj. Működésképtelen
mióta már. Túl vagyok bár több telen,
s a nyár, tavasz, mint mókus, tovaszökkent,
levél hullik le megint, rút ködöt kent
szemem elé annyi ősz. Szerelem, mert
az elromlott dolog vacak, az embert
akartam ékesíteni, csak szegény
reménysugár kicsorbulhatott, nem él.
Azért szerelem, én a hit bolondja;
pedig rozsdás rózsaszín. A halomba
hullt óhajon matatni kezd az élet,
hordágyon az érzés, beteg. De éget
valami kóbor energia. Velem
sincs garancia, akkor is. Szerelem...

PROGRAMAJÁNLÓ

A VÁCI VILÁGI VIGALOM

idején

Vidám Költészet

címmel

a klasszikusok mellett, kortárs költők
„irodalmi karikatúrái” hangoznak el

*2014. július 20. – vasárnap – 18 órai
kezdettel a Mároki kocsmá udvarán.*

*/ Vác - nagyállomástól 20 méterre /
(Vác, Széchenyi u. 40.)*

Esős napon az emeleti teremben.

Közreműködnek:

Heinl Éva, Csemák Zsuzsa, Péter Péter,
Kocsis György.

Szerkesztette:

Székelyhidi Ferenc és Péter Péter

KÖNYVAJÁNLÓ

Megjelent az idei Spangár antológia

Üzenetek, vallomások, strófák

A rétsági Spangár András Irodalmi Kör
antológiája

2015

Megjelent **Gömör Katalin** versekötönyve - amiben válogatott versei és festményeinek képei szerepelnek - lapunk szerzőjének, Borsi Istvánnak előszavával. A könyv bemutatója Érsekvadkertben, 2015. május 09-én délután 17 órakor lesz. A kötet megvásárolható lapunkon keresztül is a Szerzőtől.

Gömör Katalin

*Válogatott
versei*

1984-2014

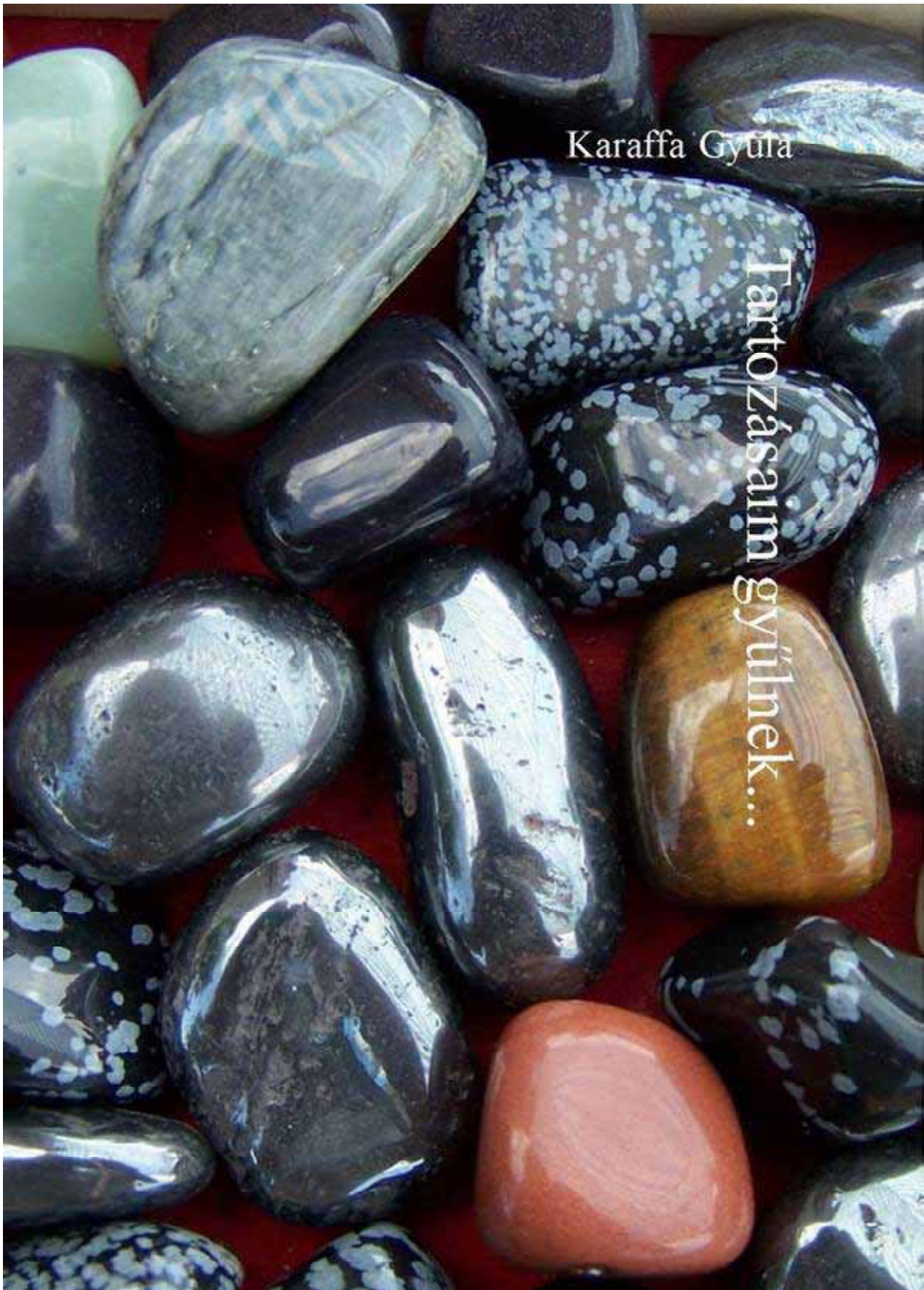
Megjelent **H. Túri Klára** új könyve, amiben legújabb versei és prózaversei szerepelnek. A könyv megvásárolható lapunkon keresztül is a Szerzőtől.

H. Túri Klára

Versek és prózaversek

Tartozásaim gyűlnek... címmel jelent meg Karaffa Gyula második verseskötete, ami megvásárolható a karaffagy@ gmail.com címen. A Szerk.

E havi számunk szerzői:

Börzsönyi Erika (Pásztó) Budapest író, költő
Csáky Károly mkl. (Kelenye, 1950) Ipolyság, helytörténész, költő, tanár, néprajzkutató
Dobrosi Andrea(Budapest, 1970) Budapest, költő, szerkesztő
Elbert Anita ( ) Veszprém, tanár, író, költő
Girasek Károly (1949 Kiskunfélegyháza) Rétság, lapunk webmestere
Horváth Ödön (Budapest, 1938) Kismaros, költő
Hörömpő Gergely (Kisvác, 1945 - Kisvác, 2007) református lelkész, költő
Ketykó István (Szügy, 1946) Verőce, nyugdíjas köztisztviselő, költő
Kerekes Tamás(Budapest, 1957) Kiscset, író
Kiss-Simon Miklós ( ) Baglyasalja, író, költő
dr. Koczó József(Perőcsény, 1950) Vámosmikola, helytörténész, ny. iskolaigazgató
Kovács T. István (Füzesgyarmat, 1935) Vác, újságíró, író
Kő-Szabó Imre (Orosháza, 1936) Vác, író
Maruzs Éva (Körmend, 1945) Salgótarján, író, babakészítő
Molnár József (Vác, 1961) Vác, költő, mozdonyvezető
Petrozsényi Nagy Pál (Kolozsvár, 1942) Kecskemét, tanár, író
Pongrácz-Danielisz Ágnes (Balassagyarmat, 1968) Szanda, tanár, költő
Pribojszky Mátyás (Okány, 1931- Tata, 2014) citera-tanár, zenész, író
B. Tóth Klára (Budapest, 1955) Budapest, költő, restaurátor
Tóth Imre (Zalaegerszeg, 1966) Zalaegerszeg, költő, könyvtáros, lapszerkesztő
H. Turi Klára (Győr, 1939) Tata, író, költő
Székács László (Budapest, 1946) Budapest, nyugdíjas mérnök, költő
Vasi Ferenc Zoltán (Tata, 1966) Tata, költő
Vasi Szabó János (Szombathely, 1965) Szombathely, író, költő, kertész
Végh Tamás (Gödöllő, 1960) Isaszeg, költő, nyomdász
Végh József (Diósjenő, 1953) Diósjenő, helytörténész, múzeumigazgató

Impresszum:**Alapító-szerkesztő:****Karaffa Gyula****Helytörténet:****Végh József mkl.****Képzőművészet:****Konczili Éva****Szerkesztőség címe:****2645. Nagyoroszi, Petőfi út 19****Telefon:****+3630-383-5385****Email cím:****karaffagy@ gmail.com****Weblapok:****www.karaffamese.freewb.hu****www.karaffagy.freewb.hu****www.karaffaboros.freewb.hu****www.retsag.net****Terjesztés: kizárólag ingyenesen letölthető PDF formátumban.**

Internetes lapunkra is vonatkoznak a szerzői jog védelmének szabályai, ezért a Börzsönyi Helikonban megjelent bármilyen anyag más felületen, lapban való felhasználásához az érintett Szerző előzetes engedélye szükséges!

A Börzsönyi Helikon 2012. március 27.-től tagja az Ipoly Eurorégió Határon ÁtnyúlóEgyüttműködés egyesületének.

Hajósi János fotója